

PRVI PERIODIČNI TROMJESEČNI IZVJEŠTAJ ZA TVINING

EVROPSKA KOMISIJA

Naziv projekta: Postizanje najvišeg stepena bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje

Tvining projekat: MN 10 IB FI 01

Projektni partneri

Partneri u sprovođenju Institut za standardizaciju Austrije
Institut za standardizaciju Francuske

Korisnik Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Crna Gora

Datum: 30.jul 2012. godine

.....
Vođa projekta DK
Danilo Gvozdenović

.....
Vođa projekta DČ
Joana Gajdek (Joanna Gajdek)

DIO 1: Podaci o projektu

Broj tvining ugovora	MN 10 IB FI 01
Naziv projekta	Postizanje najvišeg stepena bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje
Tvining partneri (DČ)	Institut za standardizaciju Austrije (ISA) Institut za standardizaciju Francuske (AFNOR)
Tvining partneri (DK)	Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Crna Gora
Broj izvještaja	Prvi tromjesečni izvještaj
Period obuhvaćen izvještajem	27. april 2012 – 26. jul 2012.
Trajanje projekta	18 mjeseci
Izjesticilac	Joana Gajdek Direktor Institut za standardizaciju Austrije Vođa projekta DČ Danilo Gvozdenović Pomoćnik ministra, sektor za građevinarstvo Ministarstvo održivog razvoja i turizma Vođa projekta DK

Lista skraćenica korišćenih u izvještaju:

- AFNOR: Institut za standardizaciju Francuske, mlađi tvining partner
- ASTS: asistent stalnom tvining savjetniku
- BJR: bivše jugoslovenske republike
- CEN: Evropski komitet za standardizaciju
- DČ: država članica tvining projekta
- DEU: Delegacija Evropske unije
- CPD: Direktiva za građevinske proizvode
- DJN: direktiva za javne nabavke
- DK: država korisnica tvining projekta
- DNP: direktiva(e) Novog pristupa
- EK: Evropska komisija
- GIS: geografski informacioni sistem
- IKCG: Inženjerska komora Crne Gore
- IPA: instrument za pretpristupnu pomoć
- ISA: Institut za standardizaciju Austrije, glavni partner za sprovođenje tvininga
- ISME: Institut za standardizaciju Crne Gore
- JRC: zajednički centar za istraživanje Evropske komisije u Ispri, Italiji
- KE: kratkoročni ekspert
- MOR: memorandum o razumijevanju
- MORT: Ministarstvo održivog razvoja i turizma
- NA: Nacionalni aneks(i)
- NOP: nacionalno određeni parametar/ parametri
- NT: notifikovano tijelo
- NTS: nacionalno tijelo za standardizaciju
- OZO: osnovni zahtjevi za objekte
- PKCG: Privredna komora Crne Gore
- PSTS: prevodilac stalnom tvining savjetniku
- PTI: Periodični tromjesečni izvještaj
- RGP: Regulativa za građevinske proizvode
- SIST: Institut za standardizaciju Slovenije
- STS: stalni tvining savjetnik
- TK: Tehnički komitet
- TOU: tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti
- VP: vođa projekta

DIO 2: Sadržaj

DIO 1: Podaci o projektu.....	2
DIO 2: Sadržaj	4
2A – DODATNE INFORMACIJE	5
Razvoj politike	5
Pretpostavke projekta.....	5
2B – OSTVARENJE OBAVEZNIH REZULTATA	5
2C – AKTIVNOSTI TOKOM PERIODA IZVJEŠTAVANJA.....	8
Aktivnost 0.1 – početni sastanak	8
Aktivnost 0.1 - seminar	10
2D – ODLAGANJE AKTIVNOSTI.....	15
Dinamika	19
2E - PROCJENA.....	19
Opšta procjena napretka	19
Preporuke.....	19
DIO 3: TROŠKOVI.....	21
Spisak aneksa	21
Aneks 1: Izvještaji eksperata za ovo tromjesječje	22
Aneks 2: Lista učesnika na početnom sastanku i seminaru, aktivnost 1.2	51
Aneks 3: Mapa puta za Nacionalne Anekse i prioritetne pakete Eurokodova za Crnu Goru	53
Aneks 4: Paketi u programu Eurokoda na nivou Evrope	59

2A – DODATNE INFORMACIJE

Razvoj politike

Na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju potpisanog između Evropskih zajednica i njihovih zemalja članica i Crne Gore u martu 2007. godine, preuzete su između ostalog i obaveze koje se tiču usklađivanja postojećeg zakonodavstva u Crnoj Gori sa zakonodavstvom Evropske zajednice i njegovog efikasnog sprovođenja, pri čemu će Crna Gora nastojati da osigura postepeno usklađivanje svojih postojećih zakona i budućeg zakonodavstva sa *acquis communautaire* Evropske zajednice i adekvatnu implementaciju i sprovođenje postojećeg i budućeg zakonodavstva.

Ovaj projekat, koji predstavlja dio aktivnosti u cilju uspostavljanja jedinstvenog/unutrašnjeg tržišta EU, koji podržava slobodno kretanje roba i usluga sprovodi se sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma (MORT), i ostalim institucijama i zainteresovanim stranama.

Crna Gora je nakon sticanja nezavisnosti nastavila da koristi standarde u oblasti građevinarstva koji su bazirani na 'JUS' standardima koje je naslijedila iz predhodne zajedničke države.

Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata (Službeni list br. br. 51/08 od 22.08.2008, 40/10 od 22.07.2010, 34/11 od 12.07.2011, 40/11 od 08.08.2011, 47/11 od 23.09.2011) uređuje se sistem uređenja prostora Crne Gore, način i uslovi izgradnje objekata kao i druga pitanja od značaja za uređenje prostora i izgradnju objekata.

U zakonu je navedeno šest bitnih zahtjeva Direktive za građevinske proizvode (CPD). Ukidanjem CPD i uvođenjem regulative o građevinskim proizvodima (RGP) od strane Evropske komisije, dodat je još jedan zahtjev za održivo korišćenje prirodnih resursa i to je ono što trenutno nedostaje u crnogorskom zakonu. RGP se sada odnosi na osnovne zahtjeve za objekte (OZO) umjesto na bitne zahtjeve CPD radi izbjegavanja nejasnoća oko termina korišćenih u ostalim direktivama Novog pristupa (DNP).

ISME je u posljednjem periodu u formi nacrtu preuzeo slijedeće dijelove Eurokodova EN 1990 - osnove projektovanja, i tri dijela EN 1991 - opterećenje.

Pretpostavke projekta

Pretpostavke vezane za opšte ciljeve projekta – politička posvećenost unutar EU i Crne Gore prema članstvu u EU i posvećenost prema sprovođenju pravnih tekovina (*acquis communautaire*) za jedinstveno tržište – ostaju na snazi.

Tokom prvog tromjesječja prepoznato je da uspješnost projekta zavisi od:

- dostupnosti domaćih eksperata koji će napisati nacrt Nacionalno određenih parametara, Nacionalne Anekse i ostala dokumenta;
- prevoda dokumenata, većinom na crnogorski jezik, i dostupnost potrebnih sredstava;
- finansiranje eksperata u oblasti standardizacije radi izrade finansijskih dokumenata.

Projekat je oslanja na entuzijazam glavnog korisnika, kao i ostalih korisnika, i njihovu saradnju, posvećenost i dostupnost resursa radi odživog sprovođenja projekta. Pitanje finansiranja domaćih eksperata postavljeno je i na početnom sastanku. Ove dvije stavke mogu predstavljati prepreku i to pitanje treba riješiti što prije kako bi se izbjegla kašnjenja u sprovođenju projekta.

Što se tiče pretpostavki pod obaveznim rezultatima a vezano za pojedinačne komponente u periodu izvještavanja, po našem mišljenju biće ispunjene unutar planirane dinamike ugovora podložno gore navedenom upozorenju.

2B – OSTVARENJE OBAVEZNIH REZULTATA

Na početku treba pomenuti da su svi kriterijumi projekta, sa očekivanjima, napisani sa pretpostavkom da će projekat početi u martu 2012. S obzirom da je datum početka projekta 27.april 2012, rokovi za dostizanje kriterijuma i dinamika su shodno tome revidirani (podgledati dinamiku projekta 2D – ODLAGANJE AKTIVNOSTI).

Obavezni rezultati - komponenta 1

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.1	Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove eurokodova, s tim da se uvedu na prvom mjestu paketi Eurokodova relevantni za najrasprostranjenije konstrukcije u Crnoj Gori;	Dinamika je uspostavljena i dostupna

Komentar – Početni krug sastanaka održan je sa većinom zainteresovanih strana radi identifikacije najznačajnijih dijelova Eurokodova i to je pomoglo u osmišljavanju početne dinamike. Trenutno je najznačajniji dio 2/1 koji se bavi betonskim konstrukcijama i niskogradnjom, nakon čega slijedi geotehnika, zidane konstrukcije i konstrukcije napravljene od ostalih materijala.

S obzirom da nije bilo moguće sastati se sa svim zainteresovanim stranama, ova dinamika će se redovno usklađivati i ažurirati.

Postignut je napredak u smislu što je Institut za standardizaciju Crne Gore dobio status posmatrača u tehničkom komitetu CEN TC 250.

Kratkoročni ekspert je savjetovao tehnički komitet TK 002 da prati rad svih podkomiteta CEN TK 250 osim podkomiteta 9 (koji se bavi konstrukcijama od aluminijuma).

Aktivnost je završena ali se stalno razmatra.

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.2	Određivanje metoda za procjenu ili prijedlog najpogodnije vrijednosti nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove;	Dostupne radne smjernice za uspostavljenje NOP i parametre

Komentar – prva misija za ovu aktivnost održana je 9-13. jula 2012, i kratkoročni ekspert je dao određene preporuke za Nacionalno određene parametre.

Održan je i seminar, 11. jula, kojem je prisustvovala većina zainteresovanih strana, a na kojem je predstavljeno kako su ostale države EU sprovele Eurokodove.

U sklopu aktivnosti 1.4/1.5, napravljeni su određeni koraci prema bivšim jugoslovenskim republikama i Albaniji vezano za dijeljenje Nacionalno određenih parametara, Nacionalnih Aneksa i prevoda. Aktivnost je u toku.

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.3	Definisanje liste IT opreme, (specijalizovani softveri i računari) koje Ministarstvo održivog razvoja i turizma treba da nabavi radi izrade nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove;	Lista IT opreme dostupna

Komentar – posjeta kratkoročnog eksperat u sedmici 19-22. juna 2012. utvrdila je činjenicu da nije potrebna nabavka specijalizovane IT opreme. Stupili smo u kontakt sa osobom koja je napisala prijedlog projekta radi boljeg razumijevanja ove aktivnosti. Prije razmatranja načina kako utrošiti ova sredstva preduzete su aktivnosti kako bi se utvrdilo koje metode su korišćene širom Evrope kako bi se utvrdili Nacionalno određeni parametri i Nacionalni Aneksi. Odgovor je bio da nije potrebna specijalizovana IT oprema (softveri i hardveri).

Nakon konsultacija sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, odlučeno je da se pažnja usmjeri na prikupljanje kvalitetnih podataka, njihovo praćenje i procesuiranje, koje pomaže u izradi Nacionalnih Aneksa. Zbog toga je upućeno pismo ostalim korisnicima da dostave prijedlog liste IT opreme koja bi donijela realizaciji projekta i kako bi se iskoristila suma od 70.000 € za nabavku IT opreme. Zbog malog broja odgovora odlučeno je da se rok za podloženje prijedloga produži do 5. septembra 2012. godine.

Aktivnost je u toku i očekuju se povratne informacije korisnika prije donošenja konačne odluke.

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.4	Koncept za uspostavljanje regionalne mreže za prevođenje Eurokodova;	Regionalna radna grupa uspostavljena Koncept dostupan

Komentar – Joana Gajdek, kratkoročni ekspert za ovu aktivnost i vođa projekta države članice, tokom misije 2-6. jula 2012. godine sastala se sa direktorom Instituta za standardizaciju Crne Gore, Miodragom Perovićem, radi uspostavljanja saradnje sa BJR radi dijeljenja prevedenog materijala. Pismo, koje su potpisali vođe projekta, poslato je svim nacionalnim tijelima za standardizaciju u bivšim jugoslovenskim republikama, isključujući Sloveniju, i Albaniji.

Uspostavljen je kontakt sa Institutom za standardizaciju Slovenije (SIST) kao i direktna veza sa Tehničkim komitetom koji je zadužen za sprovođenje Eurokodova.

Kratkoročni ekspert je uspostavio kontakt sa JRC koji vrši koordinaciju istraživanja u oblasti Eurokodova i upravlja bazom podataka Nacionalnih Aneksa i Nacionalno određenih parametara radi razmjene ovih informacija.

Takođe je uspostavljen kontakt i sa regionalnim projektom za pretprijetnu pomoć „Infrastruktura kvaliteta na zapadnom Balkanu i u Turskoj“ radi dobijanja informacija koje mogu pomoći ISME u radu na izradi standarda.

Rad je u toku.

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.5	Koncept za uspostavljanje regionalne saradnje u pripremi mapi vjetra, snijega i izotermalnih mapa;	Regionalna radna grupa uspostavljena Koncept dostupan

Komentar – Joana Gajdek, kratkoročni ekspert za ovu aktivnost i vođa projekta države članice, sastala se sa Miodragom Perovićem, direktorom Instituta za standardizaciju Crne Gore vezano za korišćenje iste mreže kao za aktivnost 1.4 radi razmjene meteoroloških i seizmičkih podataka. Te aktivnosti postaće dio mreže koja je uspostavljena u sklopu aktivnosti 1.4, vidjeti gore.

Rad je u toku.

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.6	Mapa puta za usvajanje crnogorskog zakonskog okvira za građevinarstvo koji bi omogućio upotrebu Eurokodova;	Mapa puta dostupna

Komentar – Ishod dvije posjete kratkoročnog eksperta je pregled propisa za javne nabavke, Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata i mogućih načina sprovođenja Regulative o građevinskim proizvodima. Kratkoročni ekspert proučava kako su standardi i Eurokodovi tretiraju u zakonodavstvu, i vrši pregled lokalnih propisa uključujući zakone, regulative i pravilnike kako bi utvrdio, ukoliko je potrebno, koja poboljšanja treba predložiti.

Rad je u toku i završetak je planiran na jesen 2012.

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.7	Obezbjediavanje IT opreme (specifikacija softvera i računara), određene sa aktivnošću 1.1. za izradu nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove	Oprema dostupna

Komentar – napredak će zavisiti od aktivnosti 1.3

2C – AKTIVNOSTI U PERIODU IZVJEŠTAVANJA**KOMPONENTA 0: Upravljanje projektom i faze izvještaja**Aktivnost 0.1 – početni sastanak

Tvining ugovor je potpisan 4. aprila 2012. godine i stalni tvining savjetnik je počeo sa radom 27. aprila 2012. godine. Prevodilac/asistent i asistent STS angažovani su 9.maja i započeli sa radom 28. maja, odnosno 1.juna 2012.

Početni sastanak projekta održan je 8. maja 2012, radi upoznavanja javnosti sa projektom kao i predočavanja njegovih ciljeva nadležnim javnim institucijama, privredi i zainteresovanim stranama. To je takođe predstavljalo i pružanje podrške procesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Sastanku su prisustvovali: Predrag Sekulić, ministar MORT, Nikola Bertolini (Nicola Bertolini), rukovodilac operativnog odjeljenja DEU u Crnoj Gori, Ivan Lagator, u ime Džordža A. Viznera (Georg A. Wiesner), atašea DEU i rukovodioca za infrastrukturu i saobraćaj, Joana Gajdek (Joanna Gajdek), vođa projekta DČ iz ISA, Danilo Gvozdenović, vođa projekta DK iz MORT, Tarik Navaz (Tariq Nawaz), STS iz ISA, Svetlana Vuksanović, STS DK, kao i predstavnici svih institucija koje su nosioci aktivnosti projekta DK. Pored navedenih osoba bili su prisutni i predstavnici medija.

U uvodnom obraćanju Predrag Sekulić i Nikola Bertolini su naglasili posvećenost EU u pružanju podrške Crnoj Gori u procesu pristupanja Uniji. Danilo Gvozdenović i Joana Gajdek su predstavili projekt. Nakon toga uslijedila je sesija pitanja gdje su ostali korisnici dobili odgovore o podršci koju će pružiti MORT za njihov input.

Početnom sastanku prisustvovalo je oko 30 osoba, ne uključujući predstavnike medija. Lista svih učesnika nalazi se u Aneksu 2.

Stalni tvining savjetnik države korisnice, Svetlana Vuksanović, dala je kratak televizijski intervju 10. maja 2012. godine i pružila više detalja o samom projektu.

KOMPONENTA 1:**AKTIVNOST 1.1 –**

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.1	Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove eurokodova, s tim da se uvedu na prvom mjestu paketi Eurokodova relevantni za najrasprostranjenije konstrukcije u Crnoj Gori;	Dinamika uspostavljena i dostupna

Ključne osobe i institucije

Trajanje: Dvije misije - 28.5 – 1.6.2012. Johana Fornatera i 9-13. jul 2012. Žan-Armanda Kalgara i Žan-Mišela Remija.

Održani su sastanci sa:

1. Svetlana Vuksanović – STS DK
2. Branislav Glavatović – Seizmološki zavod CG
3. Ljubo Stjepčević, Svetislav Popović - IKCG
4. Duško Lučić, Željka Radovanović, Biljana Šćepanović, Marina Rakočević, Nebojša Đuranović i Jelena Pejović – Građevinski fakultet
5. Ilija Lalošević – Arhitektonski fakultet
6. Božidar Pavićević, Srđan Janković – CAZI
7. Ljiljana Šoškić i Radomir Zejak – ISME
8. Branko Micev – Hidrometeorološki zavod CG
9. Boro Rakčević – PKCG
10. Branko Žugić - Geološki zavod

Treba napomenuti da su STS, ASTS, PSTS, STS DK i ostali predstavnici MORT prisustvali svim sastancima, zavisno od raspoloživosti.

Ciljevi i sadržaj misije

Ova aktivnost se fokusira na razvoj glavnog plana za razvoj Nacionalnih Aneksa za prioritetne pakete Eurokodova: betonske i zidane konstrukcije.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

U početku, cilj ove aktivnosti bio je identifikacija ključnih saradnika i korisnika, poznavanja Eurokodova, dostupnost meteoroloških i seizmičkih podataka i ljudskih resursa za izradu NOP i NA. Iz informacija dobijenih tokom ovih misija, KE su napravili mapu puta (pogledati Aneks 3).

Prevod na nacionalni jezik je osnovni zahtjev za korišćenje standarda. Aktivnost 1.4 je predviđena kao podrška da se to uradi na isplativ način.

Identifikovani su prioritetni paketi za betonske konstrukcije, geotehniku, zidane konstrukcije i konstrukcije od drugih materijala. Za više informacija pogledati u Aneksu 4 listu svih paketa Eurokodova na evropskom nivou.

KE će omogućiti dostupnost postojećih dokumenata, uključujući NA, iz Austrije, Hrvatske, Grčke i Italije, kao vrstu pomoći korisnicima. Putem regionalne mreže, koje je uspostavljena u sklopu aktivnosti 1.5, dostupni su NA iz Hrvatske. Institut za standardizaciju Slovenije (SIST) je takođe ponudio svoja dokumenta. Potrebno je prevesti dokumenta iz Grčke, Italije i Slovenije. Pored toga, radi razmjene informacija uspostavljen je kontakt sa JRC, koji ima bazu podataka svih NOP i NA. Sva dokumenta biće dostupna u originalnoj verziji na narednom sastanku tehničkog komiteta TK 002 Eurokodovi.

Takođe postoje ostali subjekti, posebno oni koji se bave infrastrukturnim projektima, sa kojima nismo bili u mogućnosti da stupimo u kontakt. Potrebno je provjeriti njihovo poznavanje Eurokodova i njihovih obaveza. S obzirom da većina tih projekata spada pod domen javnih nabavki, potrebno je da znamo kako se u praksi postupa sa ovim projektima. Takođe treba da imamo te informacije za mapu puta za pravna pitanja, za aktivnost 1.6.

Imajući u vidu navedeno, vršiće se stalan pregled mape puta koja će biti živ dokument, kako bi se uključile potrebe ostalih subjekata.

Dana 26. juna 2012. godine održana je prezentacija za 25 članova PKCG o Eurokodovima.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Potrebno je organizovati sastanke sa određenim zainteresovanim stranama, posebno sa učesnicima u izgradnji objekata, kao i Ministarstvom prosvjete i sporta radi promjene kurikuluma na građevinskom fakultetu i u srednjoj građevinskoj školi. Realno, sastanci će se održati u narednom tromjesječju i mi ćemo nastojati da organizujemo sastanke tokom naredne posjete KE Fornatera radi druge aktivnosti.

Tokom naredne misije KE Fornater će se sastati sa ISME TK 002 radi uspostavljanja podkomiteta i ad hoc grupa, i postaviti projektne zadatke radi započinjanja njihovih aktivnosti.

KE će se takođe sastati sa predstavnicima Građevinskog fakulteta radi utvrđivanja načina, postupka i rokova za uvođenje Eurokodova u proces nastave.

Finalizirano – Nacrt mape puta u Aneksu 3, koji će biti predmet izmjena jer ne uključuje učesnike u izgradnji objekata i zainteresovane strane.

AKTIVNOST 1.2 –

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnost	Komponenta 1	
1.2	Određivanje metoda za procjenu ili prijedlog najpogodnije vrijednosti nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove;	Radne smjernice za uspostavljanje nacionalnih vrijednosti i parametara su dostupne.

Ključne osobe i institucije

Ova aktivnost je bila je dio prve misije KE Johena Fornatera. Za drugo tromjesječe planirane su naredne misije i KE Fornatera i ostalih KE.

Tokom ove misije održani su sastanci sa:

1. Ljiljana Šoškić – ISME ,
2. Nebojša Đuranović i Jelena Pejović – Građevinski fakultet,
3. Branko Žugić - Geološki zavod

Treba napomenuti da su ostali sastanci sa korisnicima održani u sklopu aktivnosti 1.1.

Ciljevi i sadržaj misije

Cilj ove misije je započinjanje rada na adekvatnim NOP za Eurokodove u identifikovanim paketima i kao i rad na ostalim značajnim Eurokodovima.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Održani su sastanci sa korisnicima, što će se nastaviti i tokom narednih misija.

Uspostavljen je kontakt sa JRC u Ispri radi dobijanja informacija kako JRC može da pomogne projektu. U sklopu aktivnosti 1.5 urađeni su određeni naponi kako bi se uspostavila regionalna mreža radi dobijanja komparativnih podataka.

KE je prikupio dostupne tehničke podatke iz Austrije, Hrvatske, Grčke, Italije i Slovenije. Sve ove države izložene su različitim stepenima seizmičkih aktivnosti. Prevodi ovih dokumenata biće uskoro predmet aktivnosti 1.4.

Takođe je potrebno uspostaviti i tehničku terminologiju, i shodno tome uspostavljen je kontakt sa IPA projektom iz Srbije kako bi se pomoglo sprovođenju aktivnosti 1.4.

Tokom sprovođenja projekta više puta je postavljeno pitanje finansijske podrške za lokalne eksperte, i ovim pitanjem treba da se pozabave korisnici.

Radi povećanja vidljivosti projekta 11.7.2012. godine održan je poludnevni seminar „Sprovođenje Eurokodova u Evropi“, uključujući i izradu Nacionalnih Aneksa. Seminaru su prisustvovala 23 osobe i listu učesnika nalazi se u Aneksu 2.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Tokom narednih misija održaće se sesije sa TK 002 radi uspostavljanja ad hoc grupa i njihovih zadataka kako bi se moglo započeti sa tehničkim radom. Pored toga, osnivanje radne grupe koja bi se bavila izradom prijedloga za izmjene zakonodavstva iz oblasti građevinarstva kako bi se omogućila u narednom periodu primjena Eurokodova kao Nacionalnih Aneksa za proračun konstrukcija, uz pomoć kratkoročnog eksperta za pravna pitanja. Preporučeno je da ista grupa bude zadužena i sprovođenje mape puta za propise, koju će izraditi KE za pravna pitanja u sklopu aktivnosti 1.6.

Ostvaren je napredak i očekuje se da će tokom jeseni 2012. biti izrađeni NOP. Međutim, ostale aktivnosti navedene u mapi puta za aktivnost 1.1. sprovedeće se mnogo kasnije tokom trajanja projekta.

AKTIVNOST 1.3 -

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.3	Definisanje liste IT opreme, (specijalizovani softveri i računari) koje Ministarstvo održivog razvoja i turizma treba da nabavi radi izrade nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove;	Lista IT opreme je dostupna

Ključne osobe i institucije

U ovu aktivnost bio je uključen KE Gerold Luca (Gerald Luza).

Tokom ove misije održani su sastanci sa:

1. Ljiljana Šoškić – ISME
2. Nebojša Đuranović i Jovo Popović – Građevinski fakultet
3. Biljana Stamatović – Univerzitet Donja Gorica, fakultet za informacione sisteme i tehnologiju.

Ciljevi i sadržaj misije

Cilj ove misije je izrada liste specijalizovane IT opreme, softvera ili harvera, radi podrške razvoju NOP za sve Eurokodove. Stavke sa liste biće nabavljene u sklopu aktivnosti 1.7.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Osim uobičajenog softvera Majkrosoft ofis (Microsoft Office) ne postoji potreba za bilo kakvom specijalizovanom opremom.

Da bi se osiguralo da ova aktivnost nije pogrešno protumačena, kontaktiran je autor projekta radi pružanja određenih pojašnjenja. Autor je smatrao da će se koristiti GIS za prikupljanje meteoroloških i seizmičkih podataka pa je shodno tome dao prijedlog za nabavku specijalizovanih softvera.

U skladu sa gore navedenim upućeno je pismo određenim korisnicima da podnesu zahtjeve za potrebnom specijalizovanom opremom za praćenje, unos podataka, itd., i rok za dostavljanje prijedloga je produženo do 5.septembra 2012.

U okviru projekta NATO-a „Harmonizacija karata seizmičkog hazarda za zemlje zapadnog Balkana“ treba da su karte već dostupne.

Hidrometeorološki zavod Crne Gore dostavo je ponudu za izradu karata vjetrova, snijega i temperature vazduha o kojoj će se u narednom periodu raspravljati na nivou institucija koji će koristiti te podatke.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Prije donošenja konačne odluke sačekaćemo odgovore korisnika kako bi se vidjelo na koji način se novčana sredstva mogu iskoristiti na najbolji način.

AKTIVNOST 1.4 –

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.4	Koncept za uspostavljanje regionalne mreže za prevođenje Eurokodova	Regionalna radna grupa uspostavljena Koncept dostupan

Ključne osobe i institucije

Misija Joane Gajdek, koja je jedan od KE za ovu aktivnost, održana je 2-6. jula 2012. godine.

Tokom misije, KE je održala sastanak sa:

1. Miodrag Perović – direktor ISME
2. Danilo Gvozdrenović – pomoćnik Ministra i BC PL i službenici MORT

Ciljevi i sadržaj misije

Cilj ove misije je uspostavljanje regionalne mreže za prevode.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

KE Gajdek je odžala sastanak sa Miodragom Perovićem radi uspostavljanja saradnje sa BJR radi razmjene prevoda. Institut za standardizaciju Srbije je preveo određene dijelove, a vjerovatno i druge zemlje u okruženju, gdje razlike u jeziku nisu toliko velike tako bi se mogli iskoristiti ti prevodi, shodno prethodno potpisanom MOR.

Obje strane, VP DČ i ZK, su potpisale pismo koje je upućeno svim NTS u BJR, osim Slovenije, i Albanije. Uspostavljen je kontakt sa SIST-om i direktna veza sa tehničkim komitetom koji je zadužen za sprovođenje Eurokodova. SIST je obećao da će sa tvining projektom podijeliti NA za Eurokodove. Međutim, zbog razlika u jeziku, dokumente je potrebno prevesti. Tražimo načine da se pronađu finansijska sredstva za prevođenje.

Uspostavljen je kontakt i sa IPA regionalnim projektom „Razvoj infrastrukture kvaliteta na zapadnom Balkanu i u Turskoj” radi dobijanja tehničke terminologije koju može koristiti ISME tokom rada na razvoju standarda. Ministarstvo ekonomije je predstavnik ovog projekta u Crnoj Gori i mi ćemo uspostaviti kontakt sa njima po ovom pitanju.

Rad je u toku.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Rok za dobijanje odgovora od strane regionalne mreže je 23. jul 2012. godine. S obzirom da nisu sve institucije nisu odgovorile na poziv, kratkoročni ekspert će stupiti u kontakt sa njima. Naredni korak je izrada nacrt MOR sa detaljima o budućoj saradnji.

AKTIVNOST 1.5 –

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.5	Koncept za uspostavljanje regionalne saradnje u pripremi mapi vjetra, snijega i izotermi	Regionalna radna grupa uspostavljena Koncept dostupan

Ključne osobe i institucije

Misija Joane Gajdek, koja je jedan od KE za ovu aktivnost, održana je 2-6. jula 2012. godine.

Tokom misije održani su sastanci sa:

1. Miodrag Perović - ISME
2. Nebojša Đuranović - Građevinski fakultet
3. Branislav Glavatović – Seizmološki zavod Crne Gore
4. Danilo Gvozdenović i službenici MORT.

Ciljevi i sadržaj misije

Cilj ove misije je uspostavljanje regionalne saradnje u pripremi mapi vjetra, snijega i izotermi. Mi smo proširili obuhvat saradnje i na seizmičke podatke jer su i oni potrebni za izradu NA.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Ova aktivnost napreduje sa istom grupom kao za aktivnost 1.4.

Za napredak ove aktivnosti pogledati aktivnost 1.4.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Pretpostavljajući da ćemo dobiti pozitivne odgovore od članova mreže, napisaće se nacrt MOR sa detaljima o budućoj saradnji.

AKTIVNOST 1.6 –

	Logika intervencije	Kriterijumi
Aktivnosti	Komponenta 1	
1.6	Mapa puta za usvajanje crnogorskog zakonskog okvira za građevinarstvo koji bi omogućio upotrebu Eurokodova.	Mapa puta dostupna

Ključne osobe i institucije

Misije KE za ovu aktivnost održane su 11-15.juna i 9-13.jula 2012. godine. KE se sastao sa predstavnicima MORT i ISME.

Ciljevi i sadržaj misije

Cilj ove misije je izrada mape puta radi izmjene nacionalnog zakonodavstva u oblasti građevinarstva kako bi se dozvolilo korišćenje Eurokodova.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Izvršen je pregled Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata radi utvrđivanja da li je usklađen sa novom Regulativom o građevinskim proizvodima. Trenutno se radi na izradi Prijedloga zakona kojim se reguliše ova oblast. Radni tekst Zakona za sada nije dostupan.

Zbog kratkog vremena za pripreme projekat nije bio u mogućnosti da organizuje sastanke sa Ministarstvom ekonomije, koje je nadležno za sprovođenje Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti, Direkcijom za javne nabavke, i javnim subjektima za infrastrukturu.

KE je održao prezentaciju na seminaru koji je održan 11. jula na temu „Bolja regulativa: Eurokodovi i javne nabavke“.

Aktivnosti su u toku i mi smo ubijeđeni da će mapa puta biti završena do jeseni 2012, zavisno od dostupnosti službenika u ministarstvima i (nacrtu) propisa.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Potrebno je održati sastanke sa ministarstvima koja su nadležna za izradu propisa kojima se implementiraju direktive Novog pristupa u nacionalno zakonodavstvo.

Potrebno organizovati sastanak sa Direkcijom za javne nabavke u vezi sa tehničkim specifikacijama i objavljivanjem tendera za javne nabavke. Takođe je potrebno organizovati sastanak i sa subjektima zaduženim za javne radove koji su odgovorni za objekte, puteve i željezničku infrastrukturu, kako bi se utvrdila primjena zakona u praksi.

Prije davanja preporuka, potrebno izvršiti selektivan prevod određenih pravilnika.

2D – ODLAGANJE AKTIVNOSTI**Dinamika**

Sprovođenje komponente 1 se odvija planiranom dinamikom, uprkos poteškoćama u organizovanju sastanaka u julu. Očekujemo da se aktivnosti nastave jer većina kratkoročnih eksperata nastavlja sa misijama u drugom tromjesječju, i mogu da završe prethodne zadatke koje je trebalo ranije ispuniti.

Njihovo sprovođenje zavisi i od posvećenosti i prikladnih resursa samih korisnika i to se redovno naglašava. Bilo bi značajno da imamo ažuriranu bazu podataka sa kontaktima ostalih korisnika koji nam mogu pomoći u organizovanju sastanaka.

Ostvarenje ciljeva za te aktivnosti sprovodi se prema planu.

Mjesec projekta	apr 12	1 maj 12	2 jun 12	3 jul 12	4 avg 12	5 sep 12	6 okt 12	7 nov 12	8 dec 12	9 jan 12	10 feb 12	11 mar 13	12 apr 13	13 maj 13	14 jun 13	15 jul 13	16 avg 13	17 sep 13	18 okt 13
Faza sprovođenja aktivnosti (18 mjeseci)																			
Dolazak STS – 27.april 2012.																			
Period sprovođenja – 27. april 2012 – 26. oktobar 2013. godine																			
STS i asistenti počeli sa radom																			
Početni sastanak																			
Sastanci Upravnog odbora																			
Izvještavanje				PTI			PTI			PTI			PTI			PTI			PTI
Završni sastanak																			
Praćenje																			

Mjesec projekta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	maj 12	jun 12	jul 12	avg 12	sep 12	okt 12	nov 12	dec 12	jan 12	feb 12	mar 13	apr 13	maj 13	jun 13	jul 13	avg 13	sep 13	okt 13
Komponenta 1																		
1.1. Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove eurokodova, s tim da se uvedu na prvom mjestu paketi Eurokodova relevantni za najrasprostranjenije konstrukcije u Crnoj Gori																		
1.2. Određivanje metoda za procjenu ili prijedlog najpogodnije vrijednosti nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove																		
1.3. Definisanje liste IT opreme, (specijalizovani softveri i računari) koje Ministarstvo održivog razvoja i turizma treba da nabavi radi izrade nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove																		
1.4. Koncept za uspostavljanje regionalne mreže za prevođenje Eurokodova																		
1.5. Koncept za uspostavljanje regionalne saradnje u pripremi mapi vjetrova, snijega i izotermalnih mapa																		
1.6. Mapa puta za usvajanje crnogorskog zakonskog okvira za građevinarstvo koji bi omogućio upotrebu Eurokodova																		
1.7. Obezbjediavanje IT opreme (specifikacija softvera i računara), određene sa aktivnošću 1.1. za izradu nacionalno određenih parametara za sve Eurokodove																		

Komponenta 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	maj 12	jun 12	jul 12	avg 12	sep 12	okt 12	nov 12	dec 12	jan 12	feb 12	mar 13	apr 13	maj 13	jun 13	jul 13	avg 13	sep 13	okt 13
2.1. Definisanje liste materijala za obuku, radi kontinuiranog profesionalnog usavršavanja, koja treba da se pripremi/usvoji i obezbjeđivanje primjera dobre prakse uključujući informativne prospekte o implementaciji EN Eurokodova, priručnike za projektante i instrukcije, smjernice sa navedenim primjerima (npr. uobičajne tipove zgrada i mostova), obuku i projektovanje softvera																		

2.2 Definisanje koncepta za program univerzitetskih studija o Eurokodovima i obezbjeđivanje primjera dobre prakse za predavače, bilješke, informacione prospekte o implementaciji EN Eurokodova, smjernice sa razrađenim primjerima, softver za obuku																			
2.3 Planiranje seminara za obuku crnogorskih trenera o Eurokodovima																			
2.4. Izrada plana intenzivne obuke profesionalaca u oblasti građevinarstva																			

Komponenta 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	maj 12	jun 12	jul 12	avg 12	sep 12	okt 12	nov 12	dec 12	jan 12	feb 12	mar 13	apr 13	maj 13	jun 13	jul 13	avg 13	sep 13	okt 13
3.1 Definisanje onih nacionalno određenih parametara Eurokoda 8 gdje se moraju uvesti posebne obavezne vrijednosti za Crnu Goru i procjena ovih vrijednosti																		
3.2 Inkorporiranje rezultata iz NATO projekta Nauka za mir i bezbjednost, „Usklađivanje karata seizmičkog hazarda za zemlje zapadnog Balkana”, radi određivanja seizmičkih aktivnosti (npr. seizmičke karte i spektar reagovanja itd.);																		
3.3 Izrada teksta nacionalnog aneksa na crnogorskom jeziku																		

Odlaganje aktivnosti

Nije bilo aktivnosti koje su odložene duže od tri mjeseca. U drugom tromjesječju nastaviće se sa radom na aktivnostima 1.2 i 1.6 tako da odlaganje neće biti duže od prihvatljivog perioda od tri mjeseca.

2E - PROCJENA

Opšta procjena napretka

Projekat i njegovo sprovođenje imaju potpunu saradnju oba tima, i DČ i DK, i ne postoje nikakvi problemi.

Mi smatramo da je projekat još uvijek na pravom putu da ostvari sve projektne rezultate i kriterijume unutar vremenskog perioda Ugovora. Međutim, početak projekta je bio usporen. Djelomično zbog angažovanja i zaposlenja tima STS i dolaska samog STS i njegovog prilagođavanja okruženju. Bez obzira na zaostatak, aktivnosti iz prve komponente projekta započele su tokom ovog perioda izvještavanja.

Naredne aktivnosti, planirane za drugo tromjesječje projekta, izvršiće se tokom tog perioda. Napravljene su određene izmjene projekta kako bi se uzelo u obzir smanjenje aktivnosti tokom ljetnjeg perioda.

Uz čvrstu posvećenost i podršku strane svih korisnika, mi smo sigurni da ćemo se držati izmijenjenog plana.

Pitanja/mogući problemi

Imali smo održanih poteškoća u nalaženju kontakt osoba daljih korisnika, zbog čega nismo mogli da zakažemo određene sastanke. Međutim, sada pravimo bazu podataka svih kontakt osoba i molimo sve korisnike da nas obavijeste ukoliko dođe do određenih promjena.

Potrebna je veća vidljivost projekta i MORT je predložio da se na njihovoj internet stranici postavi link za projekat.

Preporuke

Radi boljeg upravljanja koje može pomoći u praćenju i planiranju, odlučeno je da se Ministarstvu održivog razvoja i turizma obezbijede kratki mjesečni izvještaji o napretku sprovođenja projekta i planiranim posjetama. U tu svrhu napravljen je obrazac koji omogućava ekspertima da unaprijed planiraju svoje posjete kako bi se mogli organizovati sastanci i obezbijediti ostali resursi za transparentnu i uspješnu misiju. Ovo treba da poboljša komunikaciju, transparentnost i pomogne u sprovođenju projekta.

Od velike pomoći bila bi baza podataka sa kontaktima ostalih korisnika koji nam mogu pomoći u organizovanju sastanaka.

MORT je predložio da se na njihovoj internet stranici postavi link za projekat. Iskoristićemo ovu mogućnost da učinimo dostupnim sva važna dokumenta i objavimo događaje, kako bi se poruke i informacije prosljedile još dalje. Aktivnost je planirana za drugo tromjesječje sprovođenja projekta.

3. TROŠKOVI

Ukupan iznos potrošen tokom prvog tromjesječja je oko 105.000 Eura, odnosno 15% ukupnog budžeta.

Izvještaj podnijeli:

Vođa projekta DČ	Vođa projekta DK
<i>[potpis]</i>	<i>[potpis]</i>
<i>[datum]</i>	<i>[datum]</i>

Sadržaj ove publikacije je u potpunosti odgovornost Instituta za standardizaciju Austrije i Ministarstva održivog razvoja i turizma Crne Gore i ne može se ni na koji način smatrati da odražava gledišta Evropske unije.

Aneks 1 – Izvještaji eksperta za ovo tromjesjeće**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01****„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“****Izvještaj o ekspertsjoj misiji**

Aktivnost (broj i naziv) 1.1 – Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove Eurokodova	Ekspert Jochen Fornater (Jochen Fornather)
Daum 28.maj – 1.jun 2012.	Mjesto Podgorica, Crna Gora

Ključne osobe i institucije*

Svetlana Vuksanović – MORT
 Branislav Glavatović – Seizmološki zavod CG
 Ljubo Stjepčević - IKCG
 Božidar Pavićević – CAZI
 Branko Micev – Hidrometeorološki zavod CG
 Ljiljana Šoškić i Radomir Zejak – ISME
 Boro Rakčević – PKCG
 Željka Radovanović – Građevinski fakultet

Ciljevi i sadržaj misije*

Za ovu sedmicu zakazano je oko osam sastanaka, na kojima se razgovaralo o cilju projekta sa stanovišta vođe projekta i zainteresovanih strana. Posebna pažnja je posvećena da se zainteresovanim stranama pruže dodatne informacije, zbog čega je pripremljen upitnik koji je korišćen tokom sastanaka. Uz pomoć tih informacija, kratkoročni ekspert bio je u mogućnosti da napravi prvu kategorizaciju prioriteta u ovom projektu.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Kratkoročni ekspert i zainteresovane strane stekli su uvid u sve zadatke i zaključke koje treba izraditi tokom narednih mjeseci.

Rezultati upitnika ukazuju da su najznačajniji dijelovi Eurokodova:

EN 1990, EN 1991-1-1 do EN 1991-1-7, EN 1991-2;

EN 1998-1-1

EN 1992-1-1,

EN 1996-1-1 i EN 1996-3.

Tokom sastanaka ispostavilo se da ne postoje mape za opterećenje snijegom, vjetrom i temperaturom, kao i osnovne mape ubrzanja, koje se mogu koristiti kao parametar inputa za izradu Eurokodova.

Zbog toga je potrebno jasno definisati potrebne informacije, koje su prosljeđene lokalnom ekspertu za snijeg, vjetar i temperaturu. Za mape ubrzanja te informacije će se sačiniti tokom narednih sedmica. Od zainteresovanih strana je zatraženo da iskažu svoje potrebe radi ostvarenja dogovorenog cilja.

Na Univerzitetu CG predavanja o Eurokodovima održavaju se na nivou master studija ali korišćeni standardi ne predstavljaju zvaničnu verziju, već su ih eksperti dobili putem kontakata sa predstavnicima Univerziteta u Beogradu. Radi uvođenja Eurokodova u osnovni bačelor program potrebno je izvršiti promjenu u akreditaciji kurikuluma (akreditaciju odobrava Ministarstvo prosvjete i sporta).

ISME je već osnovao tehnički komitet za usvajanje EK i izradu NA. Za 2012. godinu planirano je usvajanje EN 1990, serije EN 1991 i serije EN 1998 (na engleskom jeziku). Postoje kontakti sa Institutom za standardizaciju Srbije, ali nije napravljen ugovor radi razmjene standarda na lokalnom jeziku.

Eksperti PKCG su upoznati sa projektom, ali je im je potrebno više informacija kako bi uvidjeli značaj projekta i njegov uticaj na članove Komore.

Eksperti MORT prisustvovali su svim sastancima koji su održani ove sedmice. Oni su prepoznali potrebe različitih zainteresovanih strana. Takođe su svjesni potrebe izrade novog Zakona o građevinskim objektima i žele da uvedu Direktivu o građevinskim proizvodima (sada: regulativa) u zakonodavstvo. Iz tog razloga je od kratkoročnog eksperta traženo da objasni pravni sistem u Austriji.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Tokom narednih sedmica potrebno je da lokalni eksperti i zainteresovane strane naprave jasan raspored. Te aktivnosti treba sprovesti do naredne posjete kratkoročnog eksperta, 9-13.jul 2012.

Predložene aktivnosti su:

-) ISME: donijeti odluku o načinu usvajanja Eurokodova; poslati pismo CEN-u (radi dobijanja statusa člana tehničkog komiteta 250 (CEN TC 250), Institutu za standardizaciju Srbije (dogovor oko prevoda i autorskih prava Eurokodova), i Austrijski institute (informacije o Nacionalnim Aneksima)
-) Građevinski fakultet: izjasniti se o potrebi za softverom (radi utvrđivanja NOP), priručnicima, brošurama, seminarima.
-) Hidrometeorološki zavod CG: izjasniti se o njihovim potrebama vezano za neophodne meteorološke podatke.
-) Seizmološki zavod CG: izjasniti se o njihovim potrebama vezano za neophodne seizmološke podatke.
-) PKCG: informisati članove o cilju ovog projekta
-) IKCG: zamoliti njihove članove za doprinos u izradi NA za EK (eksperti u ISME).

Tokom naredne posjete kratkoročni ekspert planira sastanke:

- 1) sastanak vezano za EK 8 (osnivanje radne grupe, informacije o potrebi za izradom mapa, odluka o vremenskom rasporedu za prevođenje EN 1998-1 i izradu NA)
- 2) sastanak vezano za EK 0 i 1 (osnivanje radne grupe, informacije o potrebi za izradom mapa, odluka o vremenskom rasporedu za prevođenje dijelova EN 1990 i EN 1991 i izradu NA)
- 3) jednodnevni seminar za sve zainteresovane strane u projektu, gdje će kratkoročni eksperti iz Austrije i Francuske pružiti informacije o Eurokodovima, njihovom sprovođenju u državama članicama, povezanosti i uticaju na standarde prozoda i zakonske aspekte.
- 4) uvodne sastanke sa zainteresovanim stranama: preduzimači, direktor Direkcije za željeznicu, direktor Direkcije za javne radove, ekspert MUPa (vezano za protivpožarnu zaštitu u vanrednim situacijama), ekspert Ministarstva prosvjete i sporta (vezano za akreditaciju programa na Univerzitetu CG), eksperti iz srednje građevinske škole.

Podgorica, 1. jun 2012.

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01****„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“****Izvještaj o ekspertsjoj misiji**

Aktivnost (broj i naziv) 1.6 Mapa puta za usvajanje crnogorskog zakonskog okvira za građevinarstvo koji bi omogućio upotrebu Eurokodova.	Ekspert dr Wolfgang Lentč (Wolfgang Lentsch)
Datum 11-15.jun 2012.	Mjesto Podgorica, Crna Gora

Ključne osobe i institucije*

MORT - Danilo Gvozdrenović, Svetlana Vuksanović, Tatjana Vujošević (država korisnica – DK)

Ciljevi i sadržaj misije*

Prva misija za aktivnost 1.6 je prva misija radi dobijanja pravnih instrumenata i nacрта novih pravnih instrumenata ili amandmana postojećih pravnih dokumenata.

Vezano za sprovođenje Eurokodova u Crnoj Gori, značajni pravni instrumenti su.

1. Zakon o standardizaciji, br. 13/2008
2. Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata br. 51/2008, posljednja izmjena br. 24/2011
3. Zakon o javnim nabavkama br. 42/2011
4. Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda sa propisanim uslovima br. 14/2008
5. Zakon o tržišnoj inspekciji br.. 53/2011

Trenutno se radi na izmjeni nekoliko gore navedenih zakona i pripremaju se novi pravni instrumenti, od kojih su za Eurokodove najznačajniji:

1. Izmjena zakona o uređenju prostora i gradnji objekata br. 51/2008, posljednji put izmijenjen 24/2011.
2. Novi zakon o građevinskim proizvodima – za koje je nadležno Ministarstvo održivog razvoja i turizma, sa namjerom sprovođenja Regulative EU o građevinskim proizvodima 2011/305/EU

DK, MORT obezbijediće tekst nacрта za izmjenu Zakona o uređenju prostora i gradnji objekata i novi Zakon o građevinskim proizvodima, koje treba prevesti prije početka naredne misije.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Organizovana su tri sastanka sa DK MORT radi sticanja jasnije slike o postojećim i predloženim pravnim instrumentima. Međutim, primjetno je da komunikacija na samom početku nije bila laka te da DK MORT nije pružila pune informacije od samog početka, kao početnu tačku diskusije, već nakon nekoliko pokušaja doljepotpisanog. „Pravilnici“ za oblast građevinarstva navedeni u prijedlogu projekta uopšte nisu bili dostupni, a obrazloženje zašto nije obezbijeđen barem jedan značajan „pravilnik“ bio je da su veoma obimni.

Međutim, uz pomoć pretraživanja po internetu pronađene su verzije na engleskom jeziku gore navedenih zakona – izuzev Zakona o radu tržišne inspekcije – iako su verzije bile različite. Prva analiza je pokazala da oni nisu u skladu sa pravnom filozofijom EU i posebno sa značajnim regulativama EU kao što je „Novi pravni okvir“ iz 2008. Oni još uvijek ne razmatraju opšti princip EU „slobnog kretanja robe“ i „slobode pružanja usluga“ unutrašnjeg tržišta EU i imaju tendenciju izlovanih tehničkih propisa umjesto zajedničkih i usklađenih zahtjeva koje podržavaju evropski standardi. Čini se da je to slučaj, pogotovo kada je u pitanju izdavanje građevinskih i upotrebnih dozvola gdje postoji velik broj veoma detaljnih obavezujućih propisa i „pravilnika“ za izvođenje različitih građevinskih radova koji su preuzeti iz zakonodavstva bivše Jugoslavije i koji se još koriste, umjesto da se okrenu prema evropskim standardima i smjernicama. Usklađivanje zakonodavnog okvira za proizvode sa pravnim tekovinama EU je još u početnoj fazi. U građevinskom sektoru odustalo se od inicijative sprovođenja Direktive za javne nabavke 89/106 u korist sprovođenja Regulative za javne nabavke 305/2011, koja nije ni u fazi „prvog nacрта“. Što se tiče standardizacije, pravni instrumenti su uopšteno u skladu sa glavnim principima Svjetske trgovinske organizacije vezano za ukidanje tehničkih prepreka za trgovinu, međutim, postoji propis koji treba posebno pomenuti, odnosno konverzija dobrovoljnih standarda u „obavezne standarde“ putem njihovog sprovođenja kao „tehničke regulative“ (vidjeti u nastavku).

Posebnu poteškoću predstavlja to što je projektni partner veoma entuzijastičan po pitanju „**obaveznih standarda**“ i **obavezujućih „pravilnika**“ što odražava tradicionalno stanje kojem je dominirao privredni sistem bivše Jugoslavije i koji se još koristi u Crnoj Gori. Bilo je, i vjerovatno je i dalje teško objasniti osnovu principa zakonodavstva EU vezano za „unutrašnje tržište roba i usluga“ i ulogu evropskih standarda – čak i usklađenih evropskih standarda – i Eurokodova, posebno u Evropi: oni nisu obavezujuća već „dobrovoljna“ referentna dokumenta koja omogućavaju usklađenost sa harmonizovanim osnovnim zahtjevima za proizvode, projektovanje i proračun. Argument je bio da su neki tehnički eksperti iz Evrope tokom konsultacija koristili izraz „obavezno“ posebno vezano za Eurokodove. Čak i novi Zakon o standardizaciji br.13/2008 u članu 16 – Primjena standarda, naglašava da primjena crnogorskih standarda nije obavezna već omogućuje „ako se tehnički propis poziva na crnogorski standard, takav standard je obavezan i primjenjuje se kao tehnički propis“. Argument doljepotpisanog bio je da u takvom slučaju koji je u smislu EU „stari pristup“ tehničkoj regulativi, standard prestaje da bude standard već postaje tehnički propis. Međutim ovo nije predviđeno evropskim standardima i posebno nije primjenjivo za Eurokodove i ne mogu ga primjenjivati nacionalni zakonodavci u slučaju „Zakonodavstva Novog pristupa“ i za „usklađene evropske standarde“ koji su razrađeni u okviru principa „Novog pristupa“. Sama pravna priroda Eurokodova je da su oni neobavezni referentni dokumenti koji sadrže „opšta sredstva koja pomažu u projektovanju i proračunu“ kako bi pokazali usklađenost građevinskih radova i proizvoda sa osnovnim zahtjevima Direktive za građevinske proizvode i novom Regulativom za javne nabavke što je jasno naznačeno na internet stranici Komisije

koja se bavi pitanjem Eurokodova (vidjeti <http://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/home.php>).

„Pretpostavku usaglašenosti“ u sklopu režima Novog pristupa i „način dokazivanja usklađenosti građevinskih radova“ sa zahtjevima „mehaničke otpornosti i stabilnosti („opterećenje“)“ i „bezbjednosti u slučaju izbijanja požara“ putem dobrovoljne primjene relevantnih Eurokodova treba široko objasniti naglašavajući da „evropski standard“ u pravnom smislu ne treba nikad da bude „obavezan“ već samo jedan od mnogih načina – iako najznačajniji – obezbjeđenja usklađenosti sa tehničkim zahtjevima proizvoda i građevinskim radovima.

MORT nije uopšte uključen u javne nabavke za javne građevinske radove i radove niskogradnje (uopšteno označeni kao „građevinski radovi“). Trenutno, čak ni korišćenje Eurokodova u javnim tenderima nije pitanje kojim treba da se bavi MORT već je ostavljeno Ministarstvu finansija, odnosno Direkciji za javne nabavke koje posluje u sklopu tog Ministarstva.

MORT predviđa odvojen pravni instrument za građevinske radove sa jedne i građevinske proizvode sa druge strane u obliku dva odvojena zakona, gdje će prvi dio biti regulisan u postojećem Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata, dok će drugi dio biti regulisan novim Zakonom o građevinskim proizvodima. Zbog toga će „osnovni zahtjevi“ Aneksa I Regulative o građevinskim proizvodima (CPR 2011/305/EU) biti uključeni u oba zakona, i o uređenju prostora i izgradnji objekata i građevinskih proizvoda.

Čini se da ne postoji jasna slika kako se ubuduće pozabaviti velikim brojem prilično obimnih „pravilnika“ za različite oblasti građevinarstva, koji su relikvi bivše Jugoslavije. Posebno nije jasno da li postoji namjera da oni ostanu obavezan instrument što bi svakako bila „tehnička prepreka“ za Crnu Goru u pružanju usluga u oblasti „građevinskih radova“. Čini se da postoji nejasna pozicija u kom obimu ove „pravilnike“ treba da zamijene Eurokodovi, koji su glavna tema ovog projekta kako bi se omogućilo Crnoj Gori da uskladi zakonodavstvo sa zakonima EU u sektoru građevinarstva.

Naglašeno je da aktivnost 1.6. treba da bude završena do kraja novembra 2012. godine i da se pripremi mapa puta koja omogućava MORT da pripremi crnogorski zakonodavni okvir za sektor građevinarstva i omogući korišćenje Eurokodova, a koja će se izraditi u tijesnoj saradnji sa MORT, koji je korisnik ovog projekta, do kraja novembra 2012.

Preporuke i prijedlozi za naredne aktivnosti

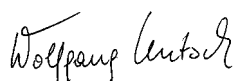
Preporuke:

1. Glavna preporuka je da je potrebno izgraditi i ojačati saradnju i protok informacija sa DK MORT i posebno partnerima STS DK.
2. Druga preporuka je da svi tehnički eksperti treba da izbjegavaju korišćenje izraza „obavezni standard“ ili čak povežu sa „obaveznom primjenom“ Eurokodova već uvijek treba da naglase da je to samo jedan način – iako najznačajniji – koji koriste projektanti, konstrukteri, proizvođači građevinskih proizvoda i ostali privredni subjekti kako bi dokazali usklađenost sa tehničkim zahtjevima projektovanja, proračuna ili proizvodnje u građevinskom sektoru.
3. Treća preporuka je naglašavanje usklađenosti postojećih Eurokodova i harmonizovanih evropskih stanbdarda kako „Nacionalni Aneksi“ ne bi postali glavno pitanje Eurokodova. Takođe se čini da se pitanje seizmike može riješiti regionalno a ne izolovano samo za Crnu Goru i vjerovatno se situacija Eurokoda 8 u Italiji i Grčkoj može proučiti prije početka izolovanog rada u Crnoj Gori.

Tokom naredne misije za aktivnost 1.6. koja je planirana u periodu 9-13.jul 2012. glavni zadaci su:

1. sticanje jasnije slike o predviđenim izmjenama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata – tekst MORT treba biti preveden na engleski jezik prije početka misije,
2. sastanak sa Ministarstvom ekonomije radi diskutovanja o statusu Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda sa propisanim uslovima,
3. sastanak sa Ministarstvom finansija ili Direkcijom za javne nabavke radi diskutovanja o Zakonu o javnim nabavkama i posebno tehničkim zahtjevima u tenderima za građevinske radove (članovi 50 i 52 Zakona o javnim nabavkama br.42/2011).

Beč, 16.06.2012.

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01**

„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“

Izveštaj o ekspertsjoj misiji

Aktivnost (broj i naziv) 1.3. – definisanje liste IT opreme koju treba da nabavi MORT	Ekspert dr Gerold Luca (Gerald Luza)
Datum 19-22.6.2012.	Mjesto Podgorica, Crna Gora

Ključne osobe i institucije*

Tatjana Vujošević	MORT, savjetnik
Svetlana Vuksanović	MORT, savjetnik
Željka Beljkaš	MORT, savjetnik
Nebojša Đuranović	Univerzitet Crne Gore
Ljiljana Šoškič	ISME
Jovo Popović	Građevinski fakultet, asistent
Biljana Stamatović	Univerzitet Donja Gorica, profesor

Ciljevi i sadržaj misije*

Definisanje liste IT opreme, (specijalizovani softveri i računari) koje Ministarstvo održivog razvoja i turizma treba da nabavi radi izrade nacionalno određenih parametara (NOP) za sve Eurokodove;

Dostignuća, poteškoće i opažanja

NOP primjenjivaće se u Nacionalnim Aneksima (NA) što je manje moguće. Eurokodovi će se takođe moći primjenjivati bez NA. To će većinom funkcionisati za izradu kodova EC2, EC3, EC4, EC5, EC6 i EC9. Za ostale kodove u nekim oblastima NOP su potrebni. U dugoročnom periodu razvoja Eurokodova NOP će postepeno nestati. To znači da će JRC¹ sakupiti sve NOP i unijeti ih u naredno izdanje Eurokodova bez Nacionalnih Aneksa.

Tabele i mape opterećenja vjetrom, snijegom, najnižom i najvišom temperaturom, mapama akceleracije i vrstama zemljotresa moraju biti uključene u NA. Podatke o snijegu, vjetru i temperaturi treba da pruže meteorolozi, a podatke o zemljotresu naučnici koji se bave geodinamikom. Podaci o prekoračenju vrijednosti u specifičnom periodu mogu se usvojiti i uključiti u Eurokodove korišćenjem datih formula.

Čini se da trenutno nije potrebno napraviti listu IT opreme za NOP jer ne postoji posebna potreba da se odrede posebne vrijednosti putem opsežnih proračuna. Sredstva planirana za IT opremu treba sačuvati za nabavku potrebnih softvera i hardvera. Ukoliko se identifikuju problemi gdje je potrebna specifična oprema, potrebno je pružiti podršku.

Postoje prevodi dokumenata na hrvatski jezik i potrebno je da se započne sa pregovorima radi korišćenja tih tekstova kao osnove za prevod na crnogorski jezik. S obzirom da je hrvatski jezik sličan crnogorskom, potrebno je što prije započeti sa pregovorima o korišćenju njihovih prevoda.

Univerzitet CG i Komora traže listu programa za Eurokodova koji nisu dio ugovora. Primjena Eurokodova uključujući NOP uz pomoć softvera je posebna tema jer je za razvoj softvera potrebno prilagoditi programe u skladu sa NOP. Potrebno je raditi paralelno na razvoju NOP i razvoju softvera.

Preporuke i prijedlozi za naredne aktivnosti

Prevod Eurokodova na nacionalni jezik što prije. Definisane rasporeda (možda tip projekta države članice) prevoda Eurokodova koristeći obuhvatnu matricu Eurokoda.

EK 0,

EK1-1-(svi dijelovi) i EK1-2,

EK2-1-1, EK2-1-2, EK2-2,

EK7-1, EK7-2,

EK8-1, EK8-2, EK8-5

Ove Eurokodove bi trebalo prevesti.

Potrebno je izvršiti lekturu, u više navrata, od strane različitih eksperata.

Obrasci za sve NA su predloženi gdje su navedeni svi članovi koje treba usvojiti uključujući tekst na engleskom jeziku kako bi se olakšale nacionalne odluke o NOP, gdje su oni potrebni.

Paralelno se moraju razviti NA barem za EK0, EK1 i EK8.

22.06.2012, Podgorica,

Dodaci, ukoliko su dostupni

¹ JRC eng. Joint research Centre (Zajednički istraživački centar EU) u daljem tekstu „JRC“.

(npr. kratka agenda misije, uključujući listu osoba sa kojima su održani sastanci, plan radionice, listu učesnika, itd.)

Primjer uputstva – obrazac za utvrđivanje NOP za EN 1990

Klauzule za NOP, prema EN 1990		Nacionalna odluke	komplementarni zahtjevi
- A.1.1(1)	NAPOMENA- smjernice mogu biti date u Nacionalnom Aneksu vezano za korišćenje Tabele 2.1 (projektovanje radnog vijeka).	Nema nacionalne definicije	
- A.1.2.1(1)	NAPOMENA 2 Gdje su potrebne modifikacije A1.2.1 (2) i A1.2.1 (3) iz geografskih razloga, mogu biti definisane u NA. A1.2.1 (2) Kombinacije opterećenja datih u 6.9a do 6.12b koje treba koristiti tokom verifikacije krajnjih ograničenja. A1.2.1 (3) kombinaciju opterećenja datih u 6.14a do 6.16b treba koristiti tokom verifikacije ograničenja upotrebljivosti.	Nema nacionalne definicije	
- A.1.2.2 (Tabela A.1.1)	NAPOMENA - vrijednosti ψ mogu se postaviti u Nacionalnom Aneksu. * za zemlje koje nisu pomenute u nastavku, vidjeti relevantne lokalne uslove.	Nema nacionalne definicije	
- A.1.3.1(1) (Tabele A.1.2(A) to (C))	(1) projektovane vrijednosti opterećenja za krajnja ograničenja izražene su u kombinacijama djelovanja za stalno i povremeno (izražene u 6.9a do 6.10b) treba da budu u skladu sa tabelama A1.2(A) do (C). NAPOMENA- vrijednosti u tabelama A1.2 ((A) do (C)) mogu biti izmjenjene npr. radi različitih nivoa pouzdanosti u NA (vidjeti Odjeljak 2 i Aneks B).		
(A) Tabela A.1.2	NAPOMENA 1 – vrijednosti γ mogu biti postavljene u Nacionalnom Aneksu. Preporučeni skup vrijednosti za γ je: $\gamma_{Gj,sup} = 1,10$ $\gamma_{Gj,inf} = 0,90$ $\gamma_{Q,1} = 1,50$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno) $\gamma_{Q,i} = 1,50$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno) NAPOMENA2 – u slučajevima gdje varifikacija statičkog ekvilibrijuma takođe uključuje otpornost dijelova strukture, kao alternative dvjema odvojenim verifikacijama koje su zasnovane na tabelama A1.2(A) i A1.2(B), kombinovana verifikacija, zasnovana na tabeli A1.2(A), može se usvojiti, ukoliko to Nacionalni Aneks omogućuje, sa skupom preporučenih	Preporučene vrijednosti su uzete	

	<p>vrijednosti datih u nastavku. Nacionalni Aneks može izmijeniti preporučene vrijednosti.</p> <p>$\gamma_{Gj,sup} = 1,35$ $\gamma_{Gj,inf} = 1,15$ $\gamma_{Q,1} = 1,50$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno) $\gamma_{Q,i} = 1,50$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno)</p>		
Tabela A.1.2 (B)	<p>NAPOMENA 1 – izbor između 6.10, ili 6.10a i 6.10b biće u NA. U slučaju 6.10a i 6.10b, NA može dodatno modifikovati 6.10a kako bi se uključile samo permanentne aktivnosti.</p> <p>NAPOMENA 2 - γ i γ vrijednosti mogu biti postavljene u NA. Preporučene su slijedeće vrijednosti za γ i ξ kada se koriste 6.10, ili 6.10a i 6.10b.</p> <p>$\gamma_{Gj,sup} = 1,35$ $\gamma_{Gj,inf} = 1,00$ $\gamma_{Q,1} = 1,50$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno) $\gamma_{Q,i} = 1,50$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno) $\xi = 0,85$ (tako da je $\xi\gamma_{Gj,sup} = 0,85 \times 1,35 \approx 1,15$).</p> <p>Takođe vidjeti EN 1991 do EN 1999 za vrijednosti ξ koje treba koristiti za potrebne deformacije.</p> <p>NAPOMENA 4 – za posebne verifikacije, vrijednosti za γ_G i γ_Q mogu se podijeliti na γ_g i γ_q i model faktora neodređenosti γ_{sa}. Vrijednosti γ_{sa} u rangu 1,05 do 1,15 mogu se koristiti u uobičajenim slučajevima i mogu se modifikovati u NA.</p>	Kombinacija djelovanja za stalno i povremeno određene su korišćenjem formule (6.10)	
Tabela A.1.2 (C)	<p>NAPOMENA- vrijednosti γ mogu biti određene Nacionalnim Aneksom. Preporučeni skup vrijednosti za γ:</p> <p>$\gamma_{Gj,sup} = 1,00$ $\gamma_{Gj,inf} = 1,00$ $\gamma_{Q,1} = 1,30$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno) $\gamma_{Q,i} = 1,30$ gdje je nepovoljno (0 gdje je povoljno)</p>		
- A.1.3.1(5)	<p>– pristup 1: primjena posebnih vrijednosti za proračun projektovanja iz tabele A1.2(C) i A1.2(B) za geotehnička opterećenja kao i ostala opterećenja na objekat/sa objekta. U uobičajenim slučajevima, dimenzioniranje temelja vrši se na osnovu tabele A1.2(C) a za statičku otpornost treba se upravljati tabelom A1.2(B) ;</p> <p>NAPOMENA – u nekim slučajevima, primjena ovih tabela je složenija, vidjeti EN 1997.</p> <p>– pristup 2: primjena vrijednosti projektovanja iz tabele A1.2(B) za geotehnička opterećenja kao i ostala opterećenja na objekat/sa objekta;</p>	Biće dato u NA za EN 1997-1	

	– pristup 3 : primjena vrijednosti za projektovanje iz tabele A1.2(C) za geotehnička opterećenja i, u isto vrijeme, primjena djelimičnih faktora iz tabele A1.2(B) na ostala opterećenja na objekat i sa objekta, Napomena – korišćenje pristupa 1,2 ili 3 je odabrano u Nacionalnom Aneksu.		
- A.1.3.2 (Tabela A.1.3)	U slučaju projektovanja u slučaju incidentnih situacija, glavna varijabila opterećenja može se uzeti sa čestom ili, u slučaju seizmičke kombinacije aktivnosti, svojom kvazi-permanentom vrijednošću. Izbor će se nalaziti u NA, zavisno od akcije incidentne situacije koja se uzima u obzir. Takođe pogledati EN 1991-1-2. the	Definicije za limite deformacija dijelova objekata vidjeti klauzulu x.xx ovog NA	
- A.1.4.2 (2)	(2) kriterijum upotrebljivosti treba specificovati za svaki projekat i dogovoriti sa klijentom. Napomena – kriterijum upotrebljivosti može biti definisan Nacionalnim Aneksom.	vidjeti klauzulu x.yy ovog NA	

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01**

„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“

Izvještaj o ekspertsjoj misiji

<p>Aktivnost (broj i naziv) 1.4 Koncept za uspostavljanje regionalne mreže za prevođenje Eurokodova 1.5 Koncept za uspostavljanje regionalne saradnje u pripremi mapi vjetra, snijega i izotermalnih mapa;</p>	<p>Ekspert Joana Gajdek (Joanna Gajdek)</p>
<p>Datum 2-7.jun 2012.</p>	<p>Mjesto Podgorica, Crna Gora</p>

Ključne osobe i institucije*

MORT; Danilo Gvozdenović, Svetlana Vuksanović
Seizmološki zavod CG; Branimir Glavatović
Građevinski fakultet; Nebojša Đuranović
ISME; Miodrag Perović, Ljiljana Šoškić, Radomir Zejak

Ciljevi i sadržaj misije*

Cilj prve misije za aktivnosti 1.4 (3 dana) i 1.5 (2 dana) je procjena saradnje u regionu i uslovima za stvaranje mreže za saradnju.

Čini se da je ova aktivnost posebno značajna za napredak projekta jer je dostupnost NA iz zemalja u okruženju od osnovnog značaja za ubrzanje rada ISME vezano za Eurokodove.

Takođe postoje i određena uska grla oko sredstava za prevođenje dokumenata sa engleskog na crnogorski jezik. Zbog toga je osnivanje funkcionalne mreže za razmjenu postojećih prevoda (na srpski, hrvatski jezik, itd.) veoma značajno i korisno za tehnički komitet ISME. To se odnosi i na razmjenu tehničkih podataka i iskustava vezano za izradu NA. Sa tog stanovišta Crnoj Gori bi bili dostupni veoma značajni podaci i iskustvo vezano za seizmička pitanja i koristi od znanja durgih zemalja u regionu po pitanju utvrđivanja nacionalno određenih parametara za ostale Eurokodove.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Dogovoreno je sa ISME i MORT da se inicira osnivanje mreže za razmjenu prevoda standarda, normativnih dokumenata i podataka.

Tokom misije, kratkoročni ekspert je pripremio pismo koje je prosljeđeno svim institutima za standardizaciju u regionu (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Makedonija, Crna Gora, Albanija i Kosovo) sa prijedlogom uspostavljanja mreže. Odovori se očekuju do kraja jula. Naredni korak je izrada nacrt Memoranduma o razumijevanju koji detaljno pojašnjava uslove za praktično funkcionisanje mreže. Kao primjer može se uzeti u obzir mreža za govorno područje njemačkog jezika (Njemačka – Austrija – Švajcarska) koja vrši prevode i izdaje jedinstvenu verziju CEN i ISO standard na njemačkom.

Uspostavljen je kontakt sa IPA projektom 2011. za kvalitet infrastrukture. Ovaj projekat, između ostalog, ima za cilj nadogradnju regionalne terminološke baze podataka za prevod standarda. Aktivnosti ovog tvining projekta i IPA projekta treba objediniti.

Uspostavljen je i direktan kontakt za Institutom za standardizaciju Slovenije (SIST), koji je bio jedan od prvih instituta za standardizaciju u EU koji je u potpunosti primjenio Eurokodove. SIST je dao pozitivan signal i obećanje da će njihovi NA biti dostupni tvining projektu.

Potrebno je naglasiti da već postoji određena saradnja u regionu. ISME je uspostavio dobru saradnju sa Institutom u Hrvatskoj i dobio određena dokumenta na hrvatskom jeziku. Takođe postoji dobra saradnja sa Institutom u Makedoniji.

Preporuke i prijedlozi za naredne aktivnosti

Naredne aktivnosti će se sprovesti u skladu sa odgovorima dobijenim od instituta za standardizaciju u regionu.

Kratkoročni ekspert će sačiniti nacrt Memoranduma o razumijevanju (sa aneksima), koji će postaviti principe rada mreže.

Memorandum (sa aneksima) treba da definiše:

- Ko će vršiti koordinaciju
- Kontakt osobu (osobe)
- Članove
- Jezik komunikacije
- Opštu svrhu mreže
- Prava i obaveze članova
- Dokumenta koja su već dostupna u mreži i koje treba podijeliti sa ostalim članovima
- Podatke koji su dostupni i koje treba podijeliti sa ostalim članovima
- Dugoročni plan rada (naredne tri godine)
- Detaljan plan rada (za prvu godinu)
- Očekivane rezultate
- Finansiranje /podjela troškova

Cilj kratkoročnog eksperta je da se ova aktivnost nastavi u septembru kako bi mreža bila operativna do kraja godine.

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01**

„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“

Izvještaj o ekspertsjoj misiji

<p>Aktivnost (broj i naziv) 1.1 - Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove eurokodova, i 1.2 Određivanje metoda za procjenu ili prijedlog najpogodnije vrijednosti nacionalno utvrđenih parametara za sve Eurokodove;</p>	<p>Ekspert Johen Fornater (Jochen Fornather)</p>
<p>Datum 9-13. jul 2012.</p>	<p>Mjesto Podgorica, Crna Gora</p>

<p>Ključne osobe i institucije* ISME - Ljiljana Šoškić Građevinski fakultet – Nebojša Đuranović, Jelena Pejović Geološki zavod – Branko Žugić, Milica Milačić, Dragan Radojević</p>
--

<p>Ciljevi i sadržaj misije* Tokom ove sedmice održana su četiri sastanka na kojima su razmatrani ciljevi projekta uz pomoć ekspertize KE. Takođe je održan i seminar radi pružanja osnovnih informacija o Eurokodovima i detaljnim informacijama o njihovom uvođenju u Austriji, Francuskoj i Velikoj Britaniji. I Najznačajnija stavka bila je izrada mape puta za uvođenje Eurokodova u Crnu Goru, uzimajući u obzir lokalni kontekst. Posvećena je posebna pažnja da se uključe sve zainteresovane strane i da se identifikuju ključne lokalne osobe koje će pomoći u sprovođenju.</p>
--

Dostignuća, poteškoće i opažanja

S obzirom da su tokom ove sedmice bila dostupna četiri KE (2 iz Francuske i 2 iz Austrije), lokalni eksperti su mogli da steknu uvid i dobiju informacije iz te dvije države, s obzirom da su one već uvele Eurokodove. Bilo je moguće izvršiti poređenje strukture podkomiteta iz Francuske i Velike Britanije i pružiti najbolja praktična rješenja za organizovanje rada za standardizaciju Eurokodova u Crnoj Gori.

KE su napravili nacrt mape puta, koja je predstavljena lokalnim ekspertima kako bi se dobile njihove povratne informacije. Tako da na kraju postoji mapa puta kao zajednička osnova, kako nastaviti sa radom na ovom projektu.

Kako bi se povećao doprinos lokalnih eksperata potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se pronašle ključne osobe, koje su dobro upoznate sa građevinarstvom u Crnoj Gori i koje su ubijeđene u koristi uvođenja Eurokodova. Nebojša Đuranović, koji pokriva tri pozicije u različitim udruženjima i na fakultetu, mogao bi biti ključna

Još uvijek postoji značajan rizik za uspješnost samog projekta zbog nedostataka finansijskih resursa za izradu NA i provjeri prevoda Eurokodova na crnogorski jezik. Ukoliko ne postoji koordinacija između tehničkog i zakonodavnog sprovođenja Eurokodova može doći do poteškoća u njihovoj praktičnoj primjeni.

Tokom sastanaka KE je stekao utisak da su lokalni eksperti motivisani i uviđaju značaj zadataka koji predstoji. Već postoji stručnost i znanje kako koristiti Eurokodove, jer je većina eksperata radila u EU i imaju određeno poznavanje Eurokodova. Ali nedostaje način kako iskoristiti te kompetencije za izradu NA (stvar organizacije).

Nakon diskusije o mapi puta odlučeno je da će najveći prioritet imati slijedeći dijelovi Eurokodova:

EN 1990, Aneks A.1,
EN 1991-1-3, 1-4, -1-5
EN 1998-1
EN 1992-1-1,
EN 1997-1.

Mapa puta predlaže rad na EN 1990, Aneks A.1 i EN 1998-1 na crnogorskom jeziku i NA: 05-2013 za EN 1990 i 06-2013 za EN 1998-1.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Napomena: kako bi se obezbijedili dobri rezultati misije KE aktivnosti treba sprovesti sedmicu dana prije naredne posjete KS.

1) Aktivnosti STS:

1.1) Organizovati jednodnevni sastanak Tehničkog komiteta (osnovan od strane ISME) sa svim zainteresovanim stranama, sa temama:

- diskusija oko prevoda EN 1990:2003
- raspodjele zadataka oko izrade NOP za izradu NA za EN 1990 (samo za objekte)
- donijeti odluku o osnivanju ad hoc grupa za EN 1998, EN 1991 i EN 1992, i osnovati grupe sa ekspertima.
- donijeti odluku o održavanju narednih sastanaka tokom 2012. godine (prijedlog: sedmica: 38, 40, 45, 49)

1.2) Organizovati uvodne sastanke sa zainteresovanim stranama:

- preduzimačima,
- Direkcijom za željeznicu i puteve,
- Direkcijom za javne radove i kapitalne investicije
- ekspertom MUP (vezano za protivpožarnu zaštitu u vandrednim situacijama),
- ekspertom iz Ministarstva prosvjete i sporta (vezano za akreditaciju programa na Univerzitetu CG),
- ekspertima iz srednje građevinske škole.

1.3) Obezbijediti zvanične dokumente na srpskom ili hrvatskom jeziku za EN 1990. Provide official documents of Serbian and/or Croatian version of EN 1990

1.4) Prevesti aktivnosti opisane u stavkama 2), 3), 4) i 5) i poslati ih institucijama koje su uključene u te aktivnosti.

1.5) Organizovati sastanak sa Hidrometeorološkim zavodom CG i MORT radi finaliziranja prijedloga o potrebnim meteorološkim podacima.

2) Aktivnosti ISME:

2.1) Napisati pisma

- CEN-u i sekretaru TC 250 (radi dobijanja članstva u CEN TC 250 kao i podkomitetima- SC1, SC2, SC7 i SC8),
- Institutu za standardizaciju Srbije i Hrvatskom zavodu za norme (postizanje dogovora oko prevoda i autorskih prava prevoda EK).

2.2) pogledati aktivnost 1.1)

2.3) pogledati aktivnost 1.3)

3) Građevinski fakultet:

Opisati potrebe za softverom (za određivanje NOP), priručnicima, brošurama, seminarima.

4) Privredna komora Crne Gore:

Informisati članove PKCG o cilju projekta.

5) Inženjerska komora Crng Gore:

Zamoliti članove IKCG za saradnju u izradi NA za EK (učešće u radu ISME).

13.7.2012. godine
Podgorica

Dodaci:

Mapa puta za Eurokodove, verzija od 13.7.2012.

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01**

„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“

Izvještaj o ekspertsjoj misiji

Aktivnost (broj i naziv) 1.1 - Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove Eurokodova,	E kspert Žan-Armand Kalgaro (Jean-Armand Calgare)
Datum 9-13. jul 2012.	Mjesto Podgorica, Crna Gora

Ključne osobe i institucije*

ISME - Ljiljana Šoškić
Građevinski fakultet – Nebojša Đuranović, Jelena Pejović

Ciljevi i sadržaj misije*

Tokom ove sedmice zakazana su četiri sastanka na kojima su razmatrani ciljevi projekta uz pomoć ekspertize KE.

Takođe je održan i seminar radi pružanja osnovnih informacija o Eurokodovima i detaljnim informacijama o njihovom uvođenju u Austriji, Francuskoj i Velikoj Britaniji. I

Najznačajnija stavka bila je izrada mape puta za uvođenje Eurokodova u Crnu Goru, uzimajući u obzir lokalni kontekst. Posvećena je posebna pažnja da se uključe sve zainteresovane strane i da se identifikuju ključne lokalne osobe koje će pomoći u sprovođenju.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

S obzirom da su tokom ove sedmice bila dostupna tri KE (2 iz Francuske i 1 iz Austrije), lokalni eksperti su mogli da steknu uvid i dobiju informacije iz te dvije države, s obzirom da su one već uvele Eurokodove. Bilo je moguće izvršiti poređenje strukture podkomiteta iz Francuske i Velike Britanije i pružiti najbolja praktična rješenja za organizovanje rada za standardizaciju Eurokodova u Crnoj Gori. KE su napravili nacrt mape puta, koja je predstavljena lokalnim ekspertima kako bi se dobile njihove povratne informacije. Tako da na kraju postoji mapa puta kao zajednička osnova, kako nastaviti sa radom na ovom projektu.

Kako bi se povećao doprinos lokalnih eksperata potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se pronašle ključne osobe, koje su dobro upoznate sa građevinarstvom u Crnoj Gori i koje su ubijedene u koristi uvođenja Eurokodova. Nebojša Đuranović, koji pokriva tri pozicije u različitim udruženjima i na fakultetu, mogao bi biti ključna

Još uvijek postoji značajan rizik za uspješnost samog projekta zbog nedostataka finansijskih resursa za izradu NA i provjeri prevoda Eurokodova na crnogorski jezik. Ukoliko ne postoji koordinacija između tehničkog i zakonodavnog sprovođenja Eurokodova može doći do poteškoća u njihovoj praktičnoj primjeni.

Tokom sastanaka KE je stekao utisak da su lokalni eksperti motivisani i uviđaju značaj zadataka koji predstoji. Već postoji stručnost i znanje kako koristiti Eurokodove, jer je većina eksperata radila u EU i imaju određeno poznavanje Eurokodova. Ali nedostaje način kako iskoristiti te kompetencije za izradu NA (stvar organizacije).

Nakon diskusije o mapi puta odlučeno je da će najveći prioritet imati slijedeći dijelovi Eurokodova:

EN 1990, Aneks A.1,
EN 1991-1-3, 1-4, -1-5
EN 1998-1
EN 1992-1-1,
EN 1997-1.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Tokom narednih sedmica potrebno je da lokalni eksperti i zainteresovane strane naprave jasan raspored. Te aktivnosti treba sprovesti do naredne posjete kratkoročnog eksperta, 9-13.jul 2012.

Predložene aktivnosti su:

-) ISME: donijeti odluku o načinu usvajanja Eurokodova; poslati pismo CEN-u (radi dobijanja statusa člana tehničkog komiteta 250 (CEN TC 250), Institutu za standardizaciju Srbije (dogovor oko prevoda i autorskih prava Eurokodova), i Austrijski institute (informacije o Nacionalnim Aneksima)
-) Građevinski fakultet: izjasniti se o potrebi za softverom (radi utvrđivanja NOP), priručnicima, brošurama, seminarima.
-) Hidrometeorološki zavod CG: izjasniti se o njihovim potrebama vezano za neophodne meteorološke podatke.
-) Seizmološki zavod CG: izjasniti se o njihovim potrebama vezano za neophodne seizmološke podatke.
-) PKCG: informisati članove o cilju ovog projekta
-) IKCG: zamoliti njihove članove za doprinos u izradi NA za EK (eksperti u ISME).

Tokom naredne posjete kratkoročni ekspert planira slijedeće:

- pružanje pomoći ISME u sprovođenju mape puta za Eurokдове, i osnivanje ad hoc grupa za prioritete Eurokдове
- intenzivirati aktivnosti koje treba zakazati za jesen 2012, kao što je navedeno u mapi puta

- uvodne sastanke sa zainteresovanim stranama: preduzimači, direktor Direkcije za željeznicu, direktor Direkcije za javne radove, ekspert MUPa (vezano za protivpožarnu zaštitu u vanrednim situacijama), ekspert Ministarstva prosvjete i sporta (vezano za akreditaciju programa na Univerzitetu CG), eksperti iz srednje građevinske škole.

- I intenziviranje rada na aktivnostima, koje su planirane za jesen 2012.

13.7.2012. godine

Podgorica

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01**

„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“

Izveštaj o ekspertsjoj misiji

Aktivnost (broj i naziv) 1.1 - Vrijeme potrebno za pripremu nacionalnih aneksa za različite dijelove Eurokodova,	Ekspert Žan-Mišel Remi (Jean-Michel REMY)
Datum 9-13. jul 2012.	Mjesto Podgorica, Crna Gora

Ključne osobe i institucije* ISME - Ljiljana Šoškić Građevinski fakultet – Nebojša Đuranović, Jelena Pejović Geološki zavod – Branko Žugić, Milica Milačić, Dragan Radojević
--

Ciljevi i sadržaj misije* Tokom ove sedmice održana su četiri sastanka na kojima su razmatrani ciljevi projekta uz pomoć ekspertize KE. Takođe je održan i seminar radi pružanja osnovnih informacija o Eurokodovima i detaljnim informacijama o njihovom uvođenju u Austriji, Francuskoj i Velikoj Britaniji. I Najznačajnija stavka bila je izrada mape puta za uvođenje Eurokodova u Crnu Goru, uzimajući u obzir lokalni kontekst. Posvećena je posebna pažnja da se uključe sve zainteresovane strane i da se identifikuju ključne lokalne osobe koje će pomoći u sprovođenju.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

S obzirom da su tokom ove sedmice bila dostupna četiri KE (2 iz Francuske i 2 iz Austrije), lokalni eksperti su mogli da steknu uvid i dobiju informacije iz te dvije države, s obzirom da su one već uvele Eurokodove. Bilo je moguće izvršiti poređenje strukture podkomiteta iz Francuske i Velike Britanije i pružiti najbolja praktična rješenja za organizovanje rada za standardizaciju Eurokodova u Crnoj Gori. KE su napravili nacrt mape puta, koja je predstavljena lokalnim ekspertima kako bi se dobile njihove povratne informacije. Tako da na kraju postoji mapa puta kao zajednička osnova, kako nastaviti sa radom na ovom projektu.

Kako bi se povećao doprinos lokalnih eksperata potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se pronašle ključne osobe, koje su dobro upoznate sa građevinarstvom u Crnoj Gori i koje su ubijedene u koristi uvođenja Eurokodova. Nebojša Đuranović, koji pokriva tri pozicije u različitim udruženjima i na fakultetu, mogao bi biti ključna

Još uvijek postoji značajan rizik za uspješnost samog projekta zbog nedostataka finansijskih resursa za izradu NA i provjeri prevoda Eurokodova na crnogorski jezik. Ukoliko ne postoji koordinacija između tehničkog i zakonodavnog sprovođenja Eurokodova može doći do poteškoća u njihovoj praktičnoj primjeni.

Tokom sastanaka KE je stekao utisak da su lokalni eksperti motivisani i uviđaju značaj zadataka koji predstoji. Već postoji stručnost i znanje kako koristiti Eurokodove, jer je većina eksperata radila u EU i imaju određeno poznavanje Eurokodova. Ali nedostaje način kako iskoristiti te kompetencije za izradu NA (stvar organizacije).

Nakon diskusije o mapi puta odlučeno je da će najveći prioritet imati slijedeći dijelovi Eurokodova:

- EN 1990, Aneks A.1,
- EN 1991-1-3, 1-4, -1-5
- EN 1998-1
- EN 1992-1-1,
- EN 1997-1.

Preporuke i prijedlozi za dalje aktivnosti

Tokom narednih sedmica potrebno je da lokalni eksperti i zainteresovane strane naprave jasan raspored. Te aktivnosti treba sprovesti do naredne posjete kratkoročnog eksperta, 9-13.jul 2012.

Predložene aktivnosti su:

-) ISME: donijeti odluku o načinu usvajanja Eurokodova; poslati pismo CEN-u (radi dobijanja statusa člana tehničkog komiteta 250 (CEN TC 250), Institutu za standardizaciju Srbije (dogovor oko prevoda i autorskih prava Eurokodova), i Austrijski institute (informacije o Nacionalnim Aneksima)
-) Građevinski fakultet: izjasniti se o potrebi za softverom (radi utvrđivanja NOP), priručnicima, brošurama, seminarima.
-) Hidrometeorološki zavod CG: izjasniti se o njihovim potrebama vezano za neophodne meteorološke podatke.
-) Seizmološki zavod CG: izjasniti se o njihovim potrebama vezano za neophodne seizmološke podatke.
-) PKCG: informisati članove o cilju ovog projekta
-) IKCG: zamoliti njihove članove za doprinos u izradi NA za EK (eksperti u ISME).

Tokom naredne posjete kratkoročni ekspert planira slijedeće:

- pružanje pomoći ISME u sprovođenju mape puta za Eurokodove, i osnivanje ad hoc grupa za prioritete Eurokodive
- intenzivirati aktivnosti koje treba zakazati za jesen 2012, kao što je navedeno u mapi puta

- uvodne sastanke sa zainteresovanim stranama: preduzimači, direktor Direkcije za željeznicu, direktor Direkcije za javne radove, ekspert MUPa (vezano za protivpožarnu zaštitu u vanrednim situacijama), ekspert Ministarstva prosvjete i sporta (vezano za akreditaciju programa na Univerzitetu CG), eksperti iz srednje građevinske škole.

13.7.2012. godine
Podgorica

**Tvining projekt – Crna Gora
MN 10 IB FI 01**

„Postizanje najvišeg bezbjedonosnog i tehničkog kvaliteta gradnje“

Izvještaj o ekspertsjoj misiji

<p>Aktivnost (broj i naziv) 1.6 Mapa puta za usvajanje crnogorskog zakonskog okvira za građevinarstvo koji bi omogućio upotrebu Eurokodova.</p>	<p>Ekspert dr Wolfgang Lentč (Wolfgang Lentsch)</p>
<p>Datum 9-13.jul 2012.</p>	<p>Mjesto Podgorica, Crna Gora</p>

<p>Ključne osobe i institucije* MORT - Tatjana Vujošević, MUP, sektor za civilnu bezbjednost i vandredne situacije- Nada Marstijepović, Građevinski fakultet – Nebojša Đuranović, Jelena Pejović ISME – Ljiljana Šoškić Geološki zavod – Branko Žugić</p>
--

Ciljevi i sadržaj misije*

A. Glavni cilj i sadržaj: javne nabavke za građevinske radove

Druga misija za aktivnost 1.6. imala je za cilj prikupljanje činjenica i postojećih pravnih instrumenata i nacrti novih pravnih instrumenata ili izmjena postojećih pravnih instrumenata u oblasti **javnih nabavki** vezano za građevinske radove, uključujući niskogradnju. Postoje dvije ključne institucije, Direkcija za javne nabavke (DJN) i Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki Crne Gore. Informacije sa interneta mogu se preuzeti sa internet stranice Direkcije za javne nabavke <http://www.djn.gov.me/page162435.aspx> Međutim, **podzakonski akti** se ne mogu pronaći na engleskom jeziku (samo nazivi dokumenata).

Uopšteno, situacija u oblasti javnih nabavki je:

I. Prema godišnjem izvještaju EU o napretku Crne Gore za 2011, u poglavlju 5 "javne nabavke" situacija je slijedeća:

1. Opšti principi javnih nabavki na unutrašnjem tržištu su djelimično transponovani u crnogorsko zakonodavstvo. Sada se naponi moraju usmjeriti na implementaciju i sprovođenje.

2. Dobar napredak ostvaren je u oblasti javnih nabavki, uključujući **odjeljivanje javnih ugovora**.

Novi Zakon o javnim nabavkama usvojen je u Skupštini u julu. I dok je novi Zakon donio napredak, puna harmonizacija sa *acquis*-em još uvijek nije postignuta. Povezano zakonodavstvo za implementaciju još uvijek treba da se finalizuje. Za ostvarivanje planirane kampanje intenzivne obuke i postizanje pune operativnosti novoosnovanog helpdeska u Direkciji za javne nabavke za podršku sprovođenju zakona biće neophodni dodatni resursi. Osnivanje nove inspeksijske službe za javne nabavke će takođe zahtijevati adekvatna finansijska sredstva.

3. Zakon o koncesijama iz 2009. godine nije kompatibilan ni sa relevantnom Direktivom EU, ni sa ključnim odredbama Direktive o pravnim sredstvima.

4. Od svog osnivanja, Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki je donijela 1,053 odluke, od čega je 330 objavljeno 2010. Godine, a 140 u prvim mjesecima 2011.godine. Tokom 2010. godine, Upravni sud je u sudskom postupku poništio veliku većinu odluka Komisije za kontrolu postupka javnih nabavki (60 od 76) što je razlog za naročitu zabrinutost. Polovina negativnih presuda Upravnog suda su donesene zbog formalnih proceduralnih pitanja i nijesu bile vezane za kvalitet postupka nabavki. Druga izjava u ovom godišnjem izvještaju kao glavni predmet zabrinutosti identifikuje (1) „lošu pripremu ugovora“ i (2) „promjene u uslovima ugovor nakon potpisivanja ugovora“ i objašnjava da „posljednje navedeno nije u skladu sa *acquis*-em i da se odobrava samo u posebnim uslovima i bez izmjena u osnovnim uslovima ugovora”.

II. Provjera postojećih praksi u oblasti javnih nabavki:

1. Tokom ove misije nije bilo moguće sastati se sa bilo kojim ministarstvom ili drugim subjektom radi dobijanja informacija o praktičnom sprovođenju vezano za predviđene tendere za građevinske radove ili koncesije. Projektna kancelarija nije bila u mogućnosti da organizuje ove sastanke, i to treba uraditi za naredne misije. Međutim, po ovom pitanju je kontaktirana Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori (Džorž Vizner - Georg Wiesner) koja će poslati listu ministarstava sa kontakt osobama vođi projekta DČ Joani Gajdek. Ovo treba da pomogne u uspostavljanju kontakata sa pojedinim „resornim ministarstvima“ nadležnim za sektore javnih nabavki vezano za objekte, puteve, mostove ili željeznicu, itd.
2. Dobijen je komentar od strane DK MORT – sektor za građevinarstvo, da taj sektor uopšte nije uključen u javne nabavke, čak ni radi provjere tehničkih dokumenata tendera koje je izradilo Ministarstvo finansija ili nadležna uprava. Međutim, VP DK Danilo Gvozdrenović je u određenom trenutku (rezultat sastanka misije 1 u junu 2012. godine) obećao da će obezbijediti kontakte relevantnog odjeljenja u MORT.
3. Tokom seminara, održanog tokom ove misije (srijeda, 11.7.2012.godine) dat je kratak uvod u ovu temu. Međutim, s obzirom da na seminaru nije bilo predstavnika ostalih ministarstava, polaznici nisu pružili bilo kakvu reakciju.

III: Podržavanje korišćenja Eurokodova u javnim nabavkama:

1. Novi Zakon o javnim nabavkama 42/2011 sproveo je skoro u potpunosti, u članu 23, direktivu EU 2004/18/EK vezano za „tehničke specifikacije“ tendera. Zbog toga se dio člana 23 (3), posljednja rečenica „svaki navod biće praćen riječima „ili ekvivalentno““, sada se sprovodi prilično široko (grosso modo). U članu 50, posljednja rečenica: *“U odnosu na zahtjeve za tehničke karakteristika ili specifikacije utvrđene tenderskom dokumentacijom ponuđači mogu ponuditi ekvivalentna rješenja zahtjevima iz standarda uz ponošenje dokaza o ekvivalentnosti.“*
Bez proučavanja tendera i pravnih karakteristika „pravilnika“ moguće je da već u ovoj fazi ponuđači u ponudama za projektovanje i proračun mogu koristiti Eurokodove. Čini se da je mnogo teže koristiti Eurokodove unutar ponuda za proizvode, jer još uvijek nedostaje sprovođenje Direktive o građevinskim proizvodima 89/106 i ubuduće Regulative o građevinskim proizvodima 2011/305.
2. Nije poznato do kog obima je nadležno ministarstvo odgovorno za provjeru tehničkih specifikacija u tenderima ili ponudama javnih nabavki i koliko se trenutno zalaže za korišćenje Eurokodova, čak iako oni još nisu objavljeni kao crnogorski standard uključujući Nacionalne Aneксе.

B: Seminar o Eurokodovima

U srijedu, 11. jula 2012, održan je seminar o Eurokodovima za sve zainteresovane strane, na temu (1) izrada Eurokodova unutar CEN-a, (2) sprovođenje i upravljanje Eurokodovima u (a) Francuskoj i (b) Austriji, i (3) trenutni rezultati korišćenja Eurokodova.

Tokom seminara prikazana je i prezentacija o (1) režim EU „Javne nabavke i Eurokodovi“ – posebno „Preporuka Komisije 2003/887 o sprovođenju i korišćenju Eurokodova za građevinske radove i proizvode“ – i (2) značajnim članovima crnogorskog Zakona o javnim nabavkama – koji je stupio na snagu 1. januara 2012. godine.

S obzirom da seminaru nisu prisustvovali predstavnici ostalih resornih ministarstava, osim DK MORT (domaćin) nije dobijena nikakva reakcija od prisutnih polaznika.

C: Budući rad na Eurokodovima ISME i pravne implikacije

Eksperti, u sklopu aktivnosti 1.1. napravili su nacrt mape puta za aktivnosti ISME.

Takođe postoji i prijedlog, o kome je diskutovano (poglavlje 1.2 nacrta mape puta pod nazivom „Osnivanje komiteta za pravna pritanja“) za osnivanje radne grupe ili upravnog odbora regulatora i glavnih zainteresovanih strana radi nadgledanja aktivnosti prevođenja i izrade Nacionalnih Aneksa za Eurokodove kako bi se od samog početka aktivnosti uspostavila veza između zakonodavstva i standardizacije. Tokom ovog procesa vjerovatno se može koristiti instrument „nacionalno obavezujuće (i finansiranje) standarda“ u oblasti koje su značajane za crnogorska odstupanja (Nacionalni Aneksi sa Eurokodovima) i mogu se iz budžeta resornih ministarstava obezbijediti novčana sredstva za istraživački rad.

Tokom seminara, kao i u pojedinačnim razgovorima, postalo je očigledno da je potreban finansijski podsticaj crnogorskih ministarstava posebno kada su u pitanju značajna i obimna odstupanja i dodaci Eurokodovima u Nacionalnim Aneksima. U okviru ovog projekta to se odnosi na Eurokod 8 i Eurokod 0 (prevod) ali takođe – možda ne direktno u sklopu ovog projekta, ali svakako vrši određen uticaj – na Eurokod 1 i Eurokod 7.

Dostignuća, poteškoće i opažanja

Nije bilo moguće organizovati sastanke sa DK MORT radi dobijanja jasnije slike postojećih i predloženih pravnih instrumenata. To mora da se uradi u narednim misijama.

Nije bilo moguće organizovati sastanke sa Direkcijom za javne nabavke radi dobijanja jasne slike o postupcima u javnim nabavkama vezano za građevinske radove i sprovođenje novog Zakona o javnim nabavkama 42/2011 od 15.08. 2011, a koji je stupio na snagu 1.1. 2012. godine. To mora da se uradi u narednim misijama.

Prevod novog Zakona o tržišnoj inspekciji 53/2011 od 11.11.2011. na engleski jezik nije mogao biti obezbijeđen od nadležnog ministarstva kao ni od projektne kancelarije (pogledati sugestije za dalje aktivnosti).

Do sada nije obezbijeđena nijedan relevantan „pravilnik“. Zbog toga nije bilo moguće izvršiti analizu. Ponovo treba naglasiti da nijedan „pravilnik“ naveden u aneksu prijedloga projekta nije dostupan projektu.

Putem individualnih diskusija i informacija postalo je jasno da je privatni sektor (tehnički inženjerski biro, arhitekta, biro za planiranje) kao i tehnički sektor univerziteta veoma svjestan značaja dobre i čvrste veze između zakonodavstva u oblasti građevinarstva i relevantnih standarda a posebno Eurokodova za građevinske radove i građevinske proizvode. Ovo treba da bude smjernica za DK MORT kao i ostala resorna ministarstva (na primjer Ministarstvo saobraćaja i pomorstva) u njihovim budućim aktivnostima. Međutim čini mi se trenutno postoje loši kanali komunikacije od ministarstava i ostalih subjekata za javne nabavke prema privatnim preduzećima (npr. konsultantske usluge i arhitekti) i posebno univerzitetima. Zbog toga treba osnovati radnu grupu ili upravni odbor radi nadgledanja aktivnosti standardizacije u oblasti građevinarstva.

Preporuke i prijedlozi za naredne aktivnosti

Naredna misija za aktivnost 1.6. planirana je za 10-14. septembar 2012. Glavni zadaci koje projektna kancelarija treba unaprijed da obavi su:

A: Sastanci:

4. radi diskotovanja i dobijanja jasnije slike o predviđenim izmjenama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata – postojeći nacrt teksta MORT treba prevesti na engleski jezik prije početka misije.
5. sa Ministarstvom ekonomije radi diskotovanja statusa novog Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti proizvoda sa propisanim uslovima nakon završetka IPA projekta 2007 „Razvoj kvaliteta infrastrukture u Crnoj Gori“ EuropeAid/126524/C/SER/ME.
6. sa odjeljenjem za javne nabavke radi diskotovanja o novom Zakonu o javnim nabavkama 42/2011 i praksi u definisanju „tehničkih karakteristika (specifikacija)“ u tenderima za građevinske radove (članovi 50 i 52 Zakona o javnim nabavkama 42/2011).
7. sa nadležnim odjeljenjem DK MORT radi diskusije o novom Zakonu o javnim nabavkama 42/2011 i posebno praksi u definisanju „tehničkih karakteristika (specifikacija)“ u tenderima za građevinske radove (članovi 50 i 52 Zakona o javnim nabavkama 42/2011).
8. sa resornim ministarstvom (npr. Ministarstvo saobraćaja koje je nadležno za puteve, željeznicu, pomorstvo) radi diskusije o novom Zakonu o javnim nabavkama 42/2011 i praksi u definisanju „tehničkih karakteristika (specifikacija)“ u tenderima za građevinske radove (članovi 50 i 52 Zakona o javnim nabavkama 42/2011).

B: Dokumenta koja je potrebno obezbijediti na engleskom jeziku:

1. nacrt teksta MORT Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata
2. prvi nacrt ili pregled MORT novog Zakona o građevinskim proizvodima radi sprovođenja Regulative o građevinskim proizvodima 2001/305 u Crnoj Gori
3. Zakon o tržišnoj inspekciji 53/2011 od 11.11.2011.godine
4. nacrt izmjene Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti proizvoda sa propisanim uslovima u odnosu na propisane zahtjeve nakon završetka sprovođenja IPA projekta 2007 „Razvoj kvaliteta infrastrukture u Crnoj Gori“ (od Ministarstva ekonomije).

C: Dokumenta koja treba obezbijediti na crnogorskom jeziku, a na engleskom prevod samo sadržaja i možda dijelova sa nazivima članova:

1. tri pravilnika o izgradnji objekata, koji su navedeni na spisku koji se nalazi u aneksu prijedloga projekta:
 - a) iz Crne Gore:
 - Pravilnik o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije (Sl.list RCG br. 22/2002)
 - b) iz bivše SFRJ koji su peneseni u zakonodavstvo Crne Gore:
 - Pravilnik o tehničkim normativima za opterećenje nosećih građevinskih konstrukcija (Sl.list SFRJ 26/88) ;
 - Pravilnik o tehničkim normativama za izgradnju objekata visokogradnje u seizmičkim područjima (Sl. list SFRJ 1/81, 49/82, 29/83, 21/88 and 52/90)
2. jedan pravilnik o karakteristikama građevinskih proizvoda koji je predloženi na spisku koji se nalazi u aneksu prijedloga projekta:
 - Pravilnik o tehničkim normativama za beton i armirani beton (Sl.list SFRJ 11/71)

Beč, 14.07.2012.

Wolfgang Urbach

Aneks 2 - Lista učesnika na početnom sastanku i seminaru, aktivnost

1.2

Početni sastanak

Lista učesnika na početnom sastanku, 8.5.2012.

1. Predrag Sekulić- MORT
2. Danilo Gvozdrenović- MORT
3. Svetlana Vuksanović- MORT
4. Tatjana Vujošević- MORT
5. Milica Abramović- MORT
6. Lidija Medigović- MORT
7. Željka Beljkaš- MORT
8. Ivan Nedović- MORT
9. Ivana Bulatović- MORT
10. Milica Ćurić- MORT
11. Predrag Vuković- MORT
12. Jelena Raičević- MORT
13. Branislav Glavatović- Seizmološki zavod
14. Zoran Begović- Ministarstvo unutrašnjih poslova
15. Miodrag Perović- ISME
16. Radomir Zejak- ISME, Građevinski fakultet
17. Ljiljana Šoškić- ISME
18. Slađana Vukašinić- Institut za geološka istraživanja
19. Božidar Pavićević- Građevinski fakultet; CAZI
20. Duško Lučić- Građevinski fakultet
21. Boro Rakčević- Privredna komora CG
22. Ilija Lalošević- Arhitektonski fakultet
23. Mladen Ulićević- Inžinjerska komora CG
24. Ljubo Dušanov Stjepčević- Inžinjerska komora CG
25. Željko Radanović- Inžinjerska komora CG
26. Ivan Lagator- DEU CG
27. Nicola Bertollini- DEU CG
28. Branko Micev- Hidro meteorološki zavod CG
29. Tariq Nawaz- ISA
30. Joana Gajdek - ISA

Lista učesnika poludnevnog seminara „Sprovođenje Eurokodova u Evropi“, 11.7.2012.

1. Radomir Zejak - ISME
2. Ljiljana Šoškić - ISME
3. Nada Marstijepović – Ministarstvo unutrašnjih poslova
4. Branislav Glavatović – Seizmološki zavod Crne Gore
5. Jadranka Mihaljević - Seizmološki zavod Crne Gore
6. Božidar Pavićević - Građevinski fakultet
7. Mićko Radulović - Građevinski fakultet

8. Milan Radulović - Građevinski fakultet
9. Biljana Šćepanović - Građevinski fakultet
10. Srđan Janković - Građevinski fakultet
11. Nebojša Đuranović - Građevinski fakultet
12. Marina Rakočević - Građevinski fakultet
13. Jelena Pejović - Građevinski fakultet
14. Duško Lučić - Građevinski fakultet
15. Marija Ivanović - Geoprojekt
16. Mila Krulanović - Geoprojekt
17. Maksim Matović - Geoprojekt
18. Džordž Vizner (Georg Wiesner) - Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori
19. Tatjana Vujošević- Ministarstvo održivog razvoja i turizma
20. Željka Beljkaš - Ministarstvo održivog razvoja i turizma
21. Dragana Filipović- Ministarstvo održivog razvoja i turizma
22. Peđa Vuković - Ministarstvo održivog razvoja i turizma
23. Jelena Knežević - Ministarstvo održivog razvoja i turizma

Verzija: 13.7.2012.

Mapa puta za sprovođenje Eurokodova u Crnoj Gori

Prijedlog sačinili: Kalgari, Fornater, Lentč i Remi
Razmotreno na sastanku sa lokalnim ekspertima 12.7.2012.

Sadržaj:

1.. Pretpostavke	55
1.1 Zadaci već osnovanog Tehničkog komiteta za EK	55
1.2 Osnivanje radne grupa za pravna pitanja	56
2. Dinamika sprovođenja Eurokodova u Crnoj Gori	57
2.1 Uopšteno	57
2.2 Obuka	58

Pretpostavke

Zadaci već osnovanog Tehničkog komiteta za EU

Uopšteno

Zadaci Tehničkog komiteta su:

- Osnivanje, koordiniranje ad hoc grupama i odlučivanje o Nacionalnim Aneksima;
- Sprovođenje i prevod EN 1990 i izrada Nacionalnih Aneksa za EN 1990.

Osnivanje, koordiniranje ad hoc grupama i odlučivanje o Nacionalnim Aneksima

Tehnički komitet je na jednom od prvih sastanaka odlučio da osnuje ad hoc grupe.

NAPOMENA – ad hoc grupe raspoređuju rad na NOP na prvom sastanku ad hoc grupe; razmatraju prijedloge svakog eksperta, sačinjavaju prijedloge za Nacionalne Anekse, koje treba da potvrdi i odobri Tehnički komitet. Ad hoc grupe sastoje se od 3-4 eksperta, koj će obezbijediti informacije i dodatna 2-3 eksperta koji će te informacije provjeriti (procedura koja se koristi za projektovanje u Crnoj Gori).

Potrebno je osnovati slijedeće ad hoc grupe (prioriteti su napravljeni na osnovu razgovora sa lokalnim ekspertima i potrebno je dobiti odobrenje Tehničkog komiteta):

Prioritet 1:

- 1) Seizmičko projektovanje (EN 1998): dio -1;
- 2) Dejstva na konstrukcije (EN 1991): dio -1-3, -1-4, -1-5, -1-1, -1-2, -1-6, 1-7;
- 3) Betonske konstrukcije (EN 1992): dio 1-1.

Prioritet 2:

- 4) Geotehnika (EN 1997).

Prioritet 3:

- 5) Zidane konstrukcije (EN 1996).

Prioritet 4:

- 6) Čelične konstrukcije, spregnute konstrukcije od čelika i betona (EN 1993 + EN 1994);
- 7) Drvene konstrukcije (EN 1995).

NAPOMENA 1 – tokom razgovora sa lokalnim ekspertima pokazalo se da su konstrukcije zgrada najznačajnije, ali eksperti iz oblasti mostova i pruga do sada nisu prisustvovali sastancima.

NAPOMENA 2 – proračun konstrukcija od aluminijumskih legura (EN 1999) ima prioritet 5; one će biti integrisane u rad ad hoc grupe 6 (čelične konstrukcije, spregnute konstrukcije od čelika i betona).

Sprovođenje i prevođenje EN 1990 i izrada Nacionalnih Aneksa za EN 1990

Prevođenje i korektura

Prevod EN 1990 na crnogorski jezik sa verzije na srpskom jeziku (ili drugim jezicima koji mogu pomoći u prevođenju); potrebno je postići dogovor oko tehničkih termina na crnogorskom jeziku za sve dijelove.

→ jedan dan za prevod i/ili korekturu (prevodilac + ekspert) kao pripremni rad; poslaće se mjesec dana prije sastanka.

→ prvi sastanak za potvrđivanje i razmatranje Komiteta o konceptu terminologije – sveobuhvatan pristup koncepta i filozofije Eurokodova: ova aktivnost će neprestano sprovoditi do završetka izrade Nacionalnog Aneksa.

Nacionalni Aneks

Izrada i prioritizacija Nacionalnih Aneksa za EN 1990, Aneks A1 (objekti) i Aneks A2 (mostovi)

→ sedam (7) nacionalno određenih parametara (NOP) za Aneks A1;

→ trideset i sedam (37) NOP za Aneks A2.

Tri mogućnosti:

- a) Preuzeti preporučenu vrijednost Eurokoda
- b) Preuzeti vrijednost iz Nacionalnog Aneksa (drugih nacionalnih tijela za standardizaciju) Eurokoda;
- c) Odabrati vrijednost, koja je već dobro poznata; potrebne su dobre dodatne informacije i razlozi;
- d) Izvesti vrijednost iz pred-normativnih istraživanja (npr. meteorološka i seizmička opterećenja); potrebne su dobre dodatne informacije i razlozi.

Potrebno je održati četiri sastanka

- 1) Rasporediti rad na NOP na prvom sastanku;
 - 2) Mjesec dana kasnije, na drugom sastanku, potrebno je razmotriti prijedloge svakog eksperta (sastanak može da traje jedan dan ili duže, zavisno od obima NOP)
- NAPOMENA: razmatranje (diskusija) ne treba da bude duža od šest mjeseci.
- 3) Na trećem sastanku treba donijeti odluku o svim prijedlozima, što podrazumijeva objavljivanje dokumenta radi javne rasprave (mjesec dana interni rad na izmjenama; dvomjesečna javna rasprava)
 - 4) Četvrti sastanak: razmatranje komentara nakon javne rasprave i odlučivanje o objavljivanju (jedan mjesec za objavljivanje)

Trajanje pripreme Nacionalnog Aneksa za EN 1990, Aneks A1: oko godinu dana.

NAPOMENA – da bi se rad izvršio na pravilan način ekspertima je potrebno obezbijediti Nacionalne Anekse Austrije, Republike Hrvatske, Grčke, Italije, Slovenije i Srbije.

Osnivanje radne grupe za pravna pitanja

Paralelno sa osnivanjem Tehničkog komiteta pri Institutu za standardizaciju Crne Gore potrebno je osnovati i radnu grupu koja će obezbijediti vezu između zakonodavstva o

izgradnji i građevinskim radovima i standardima i posebno u oblasti Eurokodova i čuvanja Eurokodova koje u praksi koriste inženjeri kao povoljan način obezbjeđenja usklađenosti sa osnovnim zahtjevima, pogotovo u oblasti mehaničke otpornosti, protivpožarne zaštite, itd. U radnu grupu biće uključeni eksperti iz nekoliko ministarstava, kao i glavne zainteresovane strane kao što su Inženjerska i privredna komora Crne Gore i relevantni fakulteti sa Univerziteta Crne Gore. Ciljevi ove grupe su:

- a) Obezbijediti da relevantni građevinski propisi pružaju neophodnu povezanost sa Eurokodovima i harmonizovanim evropskim standardima (kada budu usvojeni kao crnogorski standardi) korišćenjem pravnog instrumenta „pretpostavke usklađenosti sa relevantnim osnovnim zahtjevima“ postavljenim u važećim propisima;
- b) Informišu standardizatore o statusu izrade crnogorskih propisa koji sprovode Regulativu o građevinskim proizvodima Evropske unije (CPR 2011/305/EU) u Crnoj Gori, kako bi građevinski proizvodi bili usaglašeni sa osnovnim zahtjevima navedene Regulative (Aneks I).

NAPOMENA – dokazi o nekim osnovnim zahtjevima (OZ) (npr: OZ 1, OZ 2 i OZ 4) za građevinske proizvode koji se koriste u izgradnji zasnovani su na Eurokodovima (ili putem testiranja, kao alternativne metode); npr. čvrsta drvena građa EN 14081-1, prefabrikovani beton EN 13225.

NAPOMENA – Kako bi zadovoljili osnovne zahtjeve (OZ 1, OZ 2 i OZ 4) o objektima, ovi objekti moraju biti projektovani u skladu sa Eurokodovima i sa prikladnim materijalima. Prikladni materijali su opisani u Dijelu 3 specifičnog dijela Eurokoda.

- c) Obezbijediti da su sekundarno zakonodavstvo i posebno obrasci koji se, prema Zakonu o javnim nabavkama, koriste tokom podnošenja ponuda, u skladu sa Direktivama EU o javnim nabavkama i tehničkim specifikacijama i ugovornim dokumentima koriste kao željeni način projektovanja i proračuna Eurokodova i usklađenim evropskim standardima.
- d) Usvojiti odgovarajući plan i program rada (kurikulum) tehničkih fakulteta i srednjih škola, kao bi se obezbijedilo uključivanje predavanja o Eurokodovima kako bi se postiglo stvarno stanje stvari.
- e) Pružiti prikladne finansijske resurse za vršenje osnovnih studija i istraživanja za izradu Nacionalnih Aneksa za Eurokдове, gdje god se to smatra neophodno.

Dinamika sprovođenja Eurokodova u Crnoj Gori

Uopšteno

Predstavljena dinamika je validna samo ukoliko postoji dovoljan broj ljudskih resursa lokalnih eksperta u Tehničkom komitetu i njegovim ad hoc grupama.

Tehnički komitet treba da odluči o narednim pitanjima:

- EN 1990, Aneks A.1 na crnogorskom jeziku i NA: dostupnost u obliku nacrtu za javnu raspravu: maj 2013.
- EN 1998-1 na crnogorskom jeziku i NA: dostupnost u obliku nacrtu za javnu raspravu: jun 2013.
- EN 1992-1-1 na crnogorskom jeziku i NA: dostupnost u obliku nacrtu za javnu raspravu: jesen 2013.

NAPOMENA – struktura Tehničkog komiteta sa ad hoc grupama omogućava uporedan rad na više dijelova Eurokoda. Zbog toga je moguće napraviti verziju nacrtu za javnu raspravu za ostale dijelove Eurokodova i NA.

Obuka

Nakon faze javne rasprave napravljen je nacrt i potrebno je obezbijediti obuku za korišćenje standarda.

Kratkoročni ekspert napraviće do kraja 2012. godine detaljan program obuke za sve zainteresovane strane.

NAPOMENA – zbog ograničenog vremenskog rasporeda projekta, kratkoročni eksperti će održati obuku o dijelovima Eurokodova prije javne rasprave za određene dijelove Eurokodova.

Nakon dvogodišnje faze (koja obuhvata obuku i prikupljanje praktičnih iskustava u korišćenju Eurokodova, na primjer pred-projektovanje) Eurokodovi će postati dio trenutnog stanja u Crnoj Gori.

Dinamika

NAPOMENA: Ova dinamika je prijedlog kratkoročnog eksperta Fornatera, ali o njemu treba da odluči Tehnički komitet.

Grupa	Dokument	avg		nov	dec	jan	feb 13	mar 13	apr 13	maj 13	jun 13	jul 13	avg 13	sep 13	okt 13
		12	sep 12	okt 12	12	12									
TK	Sastanak	S	S	S	S	S		S				M			
	Sedmica	35	38	40	45	49									
	Dani	1													
	EN 1990-Anneks A1	P	KOREK						ODL	STAND	prEN 1990	K			
	NA za Aneks A1		PRIP	DISK				ODL	STAND	prEN 1990/NA	K				
Ad hoc - EK 8	Sastanak		S1	S2	S2x	S2x	S2x	S2x	S3				S4		
	Sedmica		38	42/43											
	Dani														
	EN 1998-1	P	KOREK						ODL	STAND	prEN1998-1	K			
	NA za EN 1998-1		PRIP	DISK					STAND	prEN1998-1/NA	K				

Skraćenice:

TK	Tehnički komitet
M	Sastanak (S1: prvi sastanak, ...)
P	prevod Eurokoda
KOREK	proces korekture i lekture
PRIP	priprema NA od strane nekoliko eksperata
DISK	diskusija (razmatranje) prijedloga NA od strane TK ili ad hoc grupa
ODL	odluka o podnošenju nacrtu na javnu raspravu
STAND	interna procedura Instituta za standardizaciju CG za objavljivanje nacrtu dokumenta za javnu raspravu
K	sastanci na kojima se raspravlja o komentarima sa javne rasprave

Aneks 4 Mapa puta za Nacionalne Anekse i prioritetne dijelove Eurokodova za Crnu Goru**Paketi dijelova EN Eurokodova shodno Dokumentu smjernica L****EN Eurokod 2: betonske konstrukcije**

Paket 2/1	Konstrukcije i niskogradnja, isključujući mostove i konstrukcije za zadržavanje i suzbijanje tečnosti
Paket 2/2	Mostovi
Paket 2/3	Konstrukcije za zadržavanje i suzbijanje tečnosti

EN Eurokod 3: čelične konstrukcije

Paket 3/1	Konstrukcije i niskogradnja, isključujući mostove, silose, rezervoare i cjevovode, čelične šipove, konstrukcije koje nose kranove, tornjevi i stubovi (jarboli)
Paket 3/2	Mostovi
Paket 3/3	Silos, rezervoari i cjevovodi
Paket 3/4	Čelični šipovi
Paket 3/5	Konstrukcije koje nose kranove
Paket 3/6	Tornjevi i stubovi (jarboli)

EN Eurokod 4: Spregnute konstrukcije od čelika i betona

Paket 4/1	Konstrukcije i niskogradnja, isključujući mostove
Paket 4/2	Mostovi

EN Eurokod 5: Drvene konstrukcije

Paket 5/1	Konstrukcije i niskogradnja, isključujući mostove
Paket 5/2	Mostovi

EN Eurokod 6: Zidane konstrukcije

Paket6/1	Konstrukcije i niskogradnja, isključujući mostove
Paket 6/2	Uprošćene metode proračuna

EN Eurokod 9: Aluminijum

Paket 9/1	Sve isključujući zamor
Paket 9/2	Sa zamorom